

Suomalaisen naapuruuden piirteitä asukaskyselyn valossa

Jukka Hirvonen

Suomalaisen naapuruuden piirteitä asukaskyselyn valossa

Jukka Hirvonen

Aalto-yliopiston julkaisusarja
TIEDE + TEKNOLOGIA 4/2013

© Jukka Hirvonen

ISBN 978-952-60-5092-8 (printed)

ISBN 978-952-60-5093-5 (pdf)

ISSN-L 1799-487X

ISSN 1799-487X (printed)

ISSN 1799-4888 (pdf)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-5093-5>

Kuvat: kansikuva Maija Jokela, 2012

Unigrafia Oy
Helsinki 2013

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	5
2	KYSELYN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	9
	Tutkimuskysymykset	9
	Aineisto ja menetelmät	9
	Vastaaajien taustatietoja ja katotarkastelua	11
3	KANSSAKÄYMINEN NAAPUREIDEN KANSSA	15
	Kanssakäymisen muodot	15
	Asumismuodot	17
	Ikäryhmät	19
	Asumisaika	21
4	YSTÄVÄT JA HANKALAT IHMISSUHTEET NAAPURUSTOSSA JA MUUALLA	23
	Ystävät ja tärkeät ihmiset	23
	Ihmiset, joiden kanssa on joskus vaikea tulla toimeen	25
	Asumismuodot	26
	Ikäryhmät	27
	Asumisaika	31
5	NÄKEMYKSIÄ NAAPURUUDESTA JA OMISTA NAAPUREISTA	33
	Mielipiteitä naapuruudesta	33
	Naapuruston yhteisöllisyys	34
	Asukasvaihtuvuus ja toiveet naapuruston suhteen	36
	Mielipiteitä omista naapureista	38
6	NAAPURIHÄIRIÖT JA KIISTAT	43
	Häiriöt eri talotyypeissä	43
	Kiistojen yleisyys	46
	Kiistojen syyt	48
	Vastaaajien ajatuksia kiistojen vähentämiseksi	51
7	REAGOINTI NAAPURIHÄIRIÖIHIN	53
	Reagointitavat	53
	Viranomaisten puoleen kääntyminen	58
	Puuttumisen muodot eri ikäryhmissä	60
	Puuttumiskynnys	62
	Suora ja epäsuora puuttuminen	66
	Naapurihäiriöihin sopeutuminen	68
	Reagointi naapurin puuttumiseen	71
8	YHTEENVETO	73
	LÄHTEET	79

1 Johdanto

Naapuruus on asia, josta lähes kaikilla ihmisillä on arkikokemusta ja omia näkemyksiä. Sikäli se on hyvä aihe empiiriselle survey-tutkimukselle. Valtakunnallisista, tilastollisesti edustavista aineistoista ei naapuruussuhteita ole Suomessa kovin paljon tutkittu. Joissakin tilastollisissa tutkimuksissa ja selvityksissä naapuruus on ollut mukana yhtenä teimana, kun on kartoitettu yleisemmin sosiaalisia suhteita (Melkas 2003) tai asuinoloja (Strandell 1999 ja 2011).

Yhteiskuntatieteiden piirissä on yleinen näkemys, että naapuruuden luonne on ajan saatossa muuttunut. Pitkällä aikavälillä paikallisten sosiaalisten siteiden merkitys on kaupungistumisen ja modernisoitumisen myötä vähentynyt ja ei-paikallisten puolestaan lisääntynyt. Etenkin suurkaupunkien asuinalueilla naapuruudella on katsottu olevan melko rajallinen rooli. Maantieteellinen läheisyys ei nykyisin rajoita sosiaalisten verkostojen muodostumista samalla tavalla kuin ennen. Näin ollen ihmiselle tärkeät verkostot sijaitsevatkin usein muualla kuin naapurustossa, esimerkiksi sukulaisten, työelämän, yhdistysten tai harrastusten piirissä. Viimeisimpiä ilmiöitä paikasta riippumattomien verkostojen kehityksessä ovat sosiaalinen media ja nettiyhteisöt.¹

Naapuruus ei kuitenkaan ole urbaaneissa oloissakaan merkityksentöntä, vaan sillä on edelleen oma paikkansa sosiaalisten verkostojen kokonaisuudessa. Naapureiden jonkinasteinen tunteminen lisää turvallisuuden tunnetta. Esimerkiksi apua tarvitessaan on helpompi kääntyä naapurin puoleen, jos hän on edes hyvänpäiväntuttu. Naapuruuteen katsotaan yleisesti kuuluvan vastavuoroisuus, esimerkiksi puolin ja toisin

---

¹ Tässä kappaleessa esitettyjä ajatuksia paikallisuuden ja naapuruuden merkityksen muuttumisesta löytyy lukuisista lähteistä. Muutamia esimerkkejä: Schiefloe 1990; Henning & Lieberg 1996; Guest & Wierzbicki 1999; Ruonavaara & Kouvo 2009.

tarvittaessa lainataan tavaroita tai tehdään pieniä palveluksia. Naapuruussuhteille katsotaan usein olevan tyypillistä tasapainottelu sosiaalisuuden ja yksityisyyden välillä. (Silvennoinen & Hirvonen 2002; Melkas 2003. Morgan 2009.)

Joissakin väestöryhmissä ja elämänvaiheissa naapurusto merkitsee enemmän kuin muissa. Tällaisia ovat esimerkiksi pienten lasten perheet, vanhukset ja ylipäättään asukkaat, jotka viettävät paljon aikaa asuinalueellaan tai joiden liikkuvuus on rajoitetumpaa kuin muilla. Useat tutkimukset ovat osoittaneet naapuruussuhteiden suuremman merkityksen ikääntyneille. Esimerkiksi brittiläisessä tutkimuksessa (Mulgan & Burdett 2005; Morgan 2009) havaittiin, että yli 70-vuotiaat tunsivat kaksinkertaisen määrän naapureitaan verrattuna alle 30-vuotiaisiin. Päivittäin naapureiden kanssa jutteli 40 prosenttia yli 70-vuotiaista mutta alle viidennes alle 30-vuotiaista.

Naapuruussuhteiden on katsottu edustavan enimmäkseen niin sanottuja heikkoja siteitä eli pikemminkin tuttuuteen kuin ystävyYTEEN perustuvia ihmissuhteita. Tärkeimmät ihmissuhteet eli vahvat siteet sijoittuvat suurimmaksi osaksi muihin elämänpiireihin kuin naapurustoon: sukuun, työyhteisöön, harrastuksiin, vanhojen ystävien verkostoon ja niin edelleen. Heikot siteet ovat avoimempia eikä niihin investoida aikaa ja henkisiä voimavaroja yhtä paljon kuin vahvoihin siteisiin. Vaikka yksittäinen heikko side ei olisi ihmisen kannalta mitenkään korvaamaton, niiden muodostama verkosto kokonaisuutena on tärkeä. Heikot siteet ovat nimittäin hyvinkin hyödyllisiä informaation saannin kannalta, koska niiden kautta saa monipuolisempaa tietoa kuin lähimmän piirin ihmisiltä. (Granovetter 1973; Henning & Lieberg 1996; Verkasalo 2010.)

Heikkojen siteiden osalta naapurustolla on usein tärkeäkin merkitys ihmissuhdeverkostossa. Haverinen ja Kouvo (2011) toteavat yhteenvedona useista eri maissa tehdyistä tutkimuksista, että naapureiden on havaittu nykyäänkin muodostavan noin 10–20 prosenttia ihmisten sosiaalisista verkostoista.

Positiivisen ja neutraalin vuorovaikutuksen ohella naapureista koituu joskus myös häiriöitä ja ongelmia. Suomessa näitä teemoja ovat tutkineet viime aikoina Haverinen ja Kouvo (2011). Heidän mukaansa urbaaniin elämään kuuluu riittävä joustavuus ja mukautumiskyky – esimerkiksi kerrostalossa kuuluu sietää tavanomaisia asumisen ääniä. On tavallista, että naapureiden toimiin puuttuminen koetaan kiusalliseksi, joskin puuttumiskynnyks voi olla eri asukkailla hyvinkin erilainen.

Koetut häiriöt ja ongelmat voivat johtaa naapuruuskiistoihin. Kärkevistä naapuruuskiistoista uutisoidaan mediassa aika ajoin näkyvästi, mutta tutkittua tietoa kiistojen yleisyydestä Suomessa ei ole ollut. Ulkomailta löytyy jonkin verran tutkimustietoa aiheesta. Esimerkiksi Britanniassa hiljattain tehdyssä survey-tutkimuksessa ilmeni, että 18 prosenttia maan aikuisista oli osallistunut naapuruuskiistaan viimeisen vuoden aikana ja viisi prosenttia oli joskus muuttanut pois naapuruuskiistojen vuoksi (CPP 2011).

Skotlannissa Parker ja Kearns (2006) selvittivät tilastotieteen keinoin kotitalouksille kohdistetussa kyselytutkimuksessa erilaisten naapuruustoon liittyvien muuttujien vaikutusta terveysmuuttujiin. Vastaaajilta tiedusteltiin myös, onko heillä ollut viimeisen vuoden aikana vakavia kiistoja (serious disputes) naapureidensa kanssa. Kahdeksan prosenttia vastaaajista ilmoitti niitä olleen. Tutkijat havaitsivat tilastollisesti merkitsevää riippuvuutta vakavien kiistojen olemassaolon ja vastaajan ilmoittaman huonon terveystilan välillä. Riippuvuus oli vahvempaa vanhemmissa kuin nuoremmassa ikäluokissa. Myös positiivisten naapuruuskontaktien määrän ja koetun hyvän terveyden välillä havaittiin riippuvuutta.

Warner (2007) tutki Yhdysvalloissa laajalla survey-aineistolla kahdenlaista puuttumista naapuruston häiriöihin ja ongelmiin: suoraa ja epäsuoraa. Suora puuttuminen tarkoittaa, että asukas ottaa itse yhteyttä häiriön aiheuttajaan ja joko vaatii häiritsevän käytöksen lopettamista tai yrittää neuvotellen sopia ratkaisusta. Epäsuora puuttuminen puolestaan määriteltiin kyseisessä tutkimuksessa yhteydenotoksi viralliseen, ulkopuoliseen tahoon, kuten esimerkiksi kiinteistönomistajaan, vuokraisäntään tai poliisiin. Aukkaan alttius suoraan ja epäsuoraan puuttumiseen olivat paljolti itsenäisiä ulottuvuuksia, joita selittivät osaksi eri tekijät. Alttius sekä suoraan että epäsuoraan puuttumiseen oli suurinta alueilla, joiden sosioekonominen status oli keskitasoa, kun taas sekä alhaisimman että korkeimman statuksen alueilla puuttumisalttius jäi pienemmäksi. Alttius suoraan puuttumiseen oli sitä suurempaa, mitä paremmin asukkaat tunsivat toisiaan. Alttiuutta epäsuoraan puuttumiseen lisäsi puolestaan vilkas asukasvaihtuvuus, asukkaiden vähäinen yhteenkuuluvuudentunne ja vähäinen keskinäinen luottamus.

Baumgartnerin (1988) naapuruutta koskevassa tutkimuksessa kohteena oli hyvin toimeentulevan väen asuttama New Yorkin esikaupunki. Hän havaitsi, että siellä naapurin välttely oli varsin tavallinen tapa reagoida ongelmiin. Normina alueella oli, että sosiaalista kontrollia käytettiin minimimäärä (ns. moraalinen minimalismi). Tähän vaikutti sekin, että asukkaiden melko vilkas vaihtuvuus ratkaisi ongelman usein itsestään

ajan myötä. Korkean statuksen ryhmät eivät mielellään sotkeneet kolmatta osapuolta ratkaisemaan konflikteja. Työväenluokkaiset asukkaat olivat taipuvaisempia vastakkainasetteluun naapuriongelmissa ja ulkopuolisten kutsumiseen. (Ruonavaara & Kouvo 2009.)

Yhtenä osana Suomen Akatemian rahoittamaa Itä-Suomen yliopiston ”Naapuruuskiistat ja asuminen Suomessa” -tutkimushanketta päätettiin hankkia ajantasaista ja edustavaa tietoa suomalaisesta naapuruudesta ja etenkin naapuruuskiistoista valtakunnallisen asukaskyselyn avulla. Tämä raportti esittelee kyselyn tuloksia. Luvussa 2 kerrotaan kyselyn tavoitteista, toteutustavasta ja kerätystä aineistosta. Sen jälkeen kaksi seuraavaa lukua esittelee naapuruussuhteita yleisesti: minkälaista kanssakäymistä naapureiden kanssa on (luku 3) sekä missä määrin naapureiden kanssa on yhtäältä vahvempia ystävyys- tms. suhteita ja toisaalta hankalaksi koettuja ihmissuhteita (luku 4). Luvussa 5 kerrotaan vastaajien naapuruutta ja naapureita koskevista mielipiteistä ja toiveista. Luku 6 käsittelee erityyppisten naapureista johtuvien häiriöiden ja kiistojen yleisyyttä. Luvussa 7 tarkastellaan sitä, kuinka mahdollisiin naapuriongelmiin on reagoitu ja kuinka herkästi naapurihäiriöihin puututaan. Luvussa 8 tehdään yhteenvetoa tuloksista.

2 Kyselyn tavoitteet ja toteutus

Tutkimuskysymykset

Keväällä 2012 toteutettiin valtakunnallinen asukaskysely, jonka tavoitteena oli saada väestötason tietoa naapuruussuhteiden luonteesta nykypäivän Suomessa ja niissä tapahtuneista muutoksista sekä naapuruuskiistojen yleisyydestä, syistä ja ratkaisutavoista.

Kyselyllä pyrittiin selvittämään seuraavia asioita:

- Minkälaisia naapuruussuhteet ovat eri väestöryhmissä? Kuinka naapurikontaktien yleisyys, merkitys ja laatu vaihtelevat esimerkiksi asukkaan iän, asunnon hallintamuodon, talotyyppin tai asuinympäristön urbaanisuuden/maaseutumaisuuden mukaan?
- Ovatko naapuruussuhteet muuttuneet 1980- ja 1990-lukujen vertailuvuosista? Myös muutosta tarkasteltiin vastaajakunnan erilaisissa osajoukoissa kuten eri talotyypeissä asuvat tai eri ikäryhmät.
- Minkälaisia häiriöitä ja ongelmia naapureista eri asuinympäristöissä yleisimmin aiheutuu. Kuinka niihin reagoidaan ja kuinka herkästi niihin puututaan?
- Kuinka yleisiä kiistat naapureiden kanssa ovat eri vastaajaryhmissä? Millaisista asioista ne tavallisimmin syntyvät? Kuinka niitä on soviteltu tai ratkottu? Onko viranomaisilla, isännöitsijöillä tai muilla ulkopuolisilla ollut tässä roolia?

Aineisto ja menetelmät

Aineisto kerättiin perinteisellä postikyselyllä, koska sillä saadaan yleensä parempi vastausosuus etenkin vanhoissa ikäryhmissä kuin nettikyselyllä.

Kyselyä varten laadittiin lomake, joka koostui etupäässä monivalintakysymyksistä. Lisäksi se sisälsi pari avokysymystä. Kysymyksillä selvitettiin sekä käyttäytymistä (esim. kontaktit naapurien kanssa, reagointitavat naapurihäiriöihin), kokemuksia (mm. naapurihäiriöt, naapuruuskiistat) että mielipiteitä naapuruudesta. Naapurustoa ei kyselylomakkeessa määritely, vaan vastaaja sai itse määritellä, keitä hän laskee naapureikseen.

Lomakkeen laadinnassa hyödynnettiin joidenkin aiemmin kerättyjen aineistojen kysymyksiä. Ensinnäkin Turun yliopisto on hiljattain toteuttanut naapuruusaiheisen nettikyselyn, jonka lomake tarjosi testattuja, valmiita mielipideväittämistä koottuja mittareita mm. naapuruston yhteisöllisyydestä sekä puuttumiskynnyksestä ja sopeutumisesta (adaptaatiosta) naapurihäiriöihin (Haverinen & Kouvo 2011).

Toisena kysymyslähteenä oli Tilastokeskuksen Elinolotutkimus vuodelta 1986. Sen tuloksia on julkaistu Tilastokeskuksen sarjassa (Sauli ym. 1989). Siihen pohjautuvaa analyysia on tehty myös Tuula Melkaksen väitöskirjassa (2003), joka käsitteli suomalaisten sosiaalisia suhteita, näiden yhtenä lajina myös naapuruussuhteita. Elinolotutkimukseen vertaamalla saatiin tietoa pitkän aikavälin muutoksista.

Kolmannen tässä hyödynnetyn aineiston muodostaa ympäristöministeriön Asukasbarometri-selvitys, joka on toteutettu useaan otteeseen suunnilleen samalla lomakkeella. Nyt tehdyn kyselyn kannalta käyttökelpoisin vertailuaineisto oli ensimmäinen, vuoden 1998 Asukasbarometri (Strandell 1999; Kääriäinen & Lehtinen 2001).

Kyselyn perusjoukkona oli maan täysi-ikäinen asuntoväestö (pois lukien Ahvenanmaa). Väestörekisterikeskuksessa poimittiin 5.3.2012 perusjoukosta 2 000 hengen yksinkertainen satunnaisotos ja toimitettiin otokseen kuuluvien osoitetiedot. Otoshenkilöille lähetettiin kyselylomake palautuskuorineen maaliskuun loppupuolella. Lisäksi huhtikuussa toteutettiin muistutuskierros, jossa lähetettiin uusi lomake ja vastauskuori. Koko aineisto oli koossa kesäkuun loppuun mennessä. Lomakkeita saatiin täytettyinä takaisin 760 kappaletta. Vastausosuudeksi muodostui 38 prosenttia.

Kyselyaineistoa analysoitiin etupäässä tilastollisin menetelmin SPSS-tilasto-ohjelmalla. Aineistosta tehtiin pääasiassa kahdentyyppistä analyysia. Ensinnäkin naapuruuden piirteitä selitettiin erilaisilla henkilöön, kotitalouteen, asuntoon ja asuinympäristöön liittyvillä ominaisuuksilla. Lomakkeessa kysytyjä taustamuuttujia olivat esimerkiksi vastaajan ikä, sukupuoli ja asumisaika nykyisessä asunnossa, ruokakunnan tyyppi ja tulotaso, asunnon talotyyppi ja hallintamuoto sekä asuinympäristön

luonne ja paikkakunnan koko. Riippuvuuksien merkitsevyyttä – jakaumien ja tunnuslukujen eroja – testattiin erilaisilla tilastollisilla testeillä.² Toiseksi tutkittiin ajassa tapahtuneita muutoksia. Vertailuvuosina olivat 1986 ja 1998, joilta oli käytettävissä aiempia aineistoja.

Vastaajien taustatietoja ja katotarkastelua

Keskeisiä demografisia taustamuuttujia ovat henkilön ikä ja sukupuoli sekä ruokakunnan tyyppi. Poimitusta otoksesta oli käytettävissä tieto henkilöiden sukupuolesta ja iästä. Siten näiden piirteiden suhteen oli mahdollista tehdä tarkka katoanalyysi.

Naiset vastasivat jonkin verran aktiivisemmin kuin miehet. Perusjoukossa ja siitä poimitussa otoksessa naisia oli 51 prosenttia ja miehiä 49 prosenttia; vastaajissa naisia oli 58 prosenttia ja miehiä 42 prosenttia. Naisten suurempi vastausaktiivisuus on tavallinen piirre postikyselyissä. Taulukossa 2.1 on esitetty otoksen ja vastaajakunnan ikäjakauma.

Taulukko 2.1. Kyselyvastaajat ja otoshenkilöt iän mukaan

	otos	vastaajat
alle 30 vuotta	19 %	14 %
30–39 vuotta	14 %	11 %
40–49 vuotta	15 %	11 %
50–59 vuotta	20 %	23 %
60–69 vuotta	17 %	24 %
70–79 vuotta	9 %	12 %
80+ vuotta	6 %	5 %
Yhteensä	100 %	100 %

Aineistoon saatiin melko hyvin vastaajiksi kaikkia ikäryhmiä aina vanhimpiin asti. Kuitenkin nuoremmat ikäluokat 18:sta 49 ikävuoteen olivat vastaajissa jonkin verran aliedustettuina ja 50–79-vuotiaat puolestaan yliedustettuina.³

Ruokakuntatyyppin mukaan jaoteltuna vastaajista asui yksin vajaa neljännes (23 %), pariskuntana runsas puolet (53 %) ja lapsiperheissä 22 prosenttia.

² Käytettyjä testejä olivat χ^2 -riippumattomuustesti, t-testi, mediaanitesti, Mann-Whitneyn U-testi ja Kruskal-Wallis test. Testituloksia ja merkitsevyytasoja ei ole tässä kuitenkaan raportoitu.

³ Analyysin kuluessa osoittautui, että vastaajan ikä oli useiden tutkittujen asioiden kohdalla tärkeä selittävä tekijä. Siksi jakaumia ja tunnuslukuja laskettaessa tehtiin tarvittaessa kato-
korjaus iän suhteen. Tämä korjasi samalla hyvin myös vuokra-asukkaiden aliedustusta: iän suhteen katokorjattu vuokra-asukkaiden osuus oli 23 %.

Asumisen keskeisiä määrittäjiä ovat talotyyppi, asunnon hallintamuoto ja asuinympäristön luonne (taajama/haja-asutus). Tässä raportissa käytetään yläkäsitteenä termiä ”asumismuoto” viittaamaan näihin kaikkiin asuinolojen ulottuvuuksiin. Asunnon talotyyppistä ja hallintamuodosta ei ollut tarkkoja tietoja alkuperäisen otoksen tai perusjoukon osalta. Tilastoista oli kuitenkin mahdollista arvioida suuntaa antavasti perusjoukon jakaumia ja näin tunnistaa mahdollista selvää ali- tai yliedustusta.

Talotyyppin ja taajama-/haja-asutuksen mukaan tarkasteltuna vastaajista asui kerrostaloissa 38 prosenttia, rivitaloissa 15 prosenttia, taajamien erillispientaloissa 32 prosenttia ja haja-asutusalueilla 15 prosenttia. Jakauma vastasi melko hyvin tilastoista arvioitua perusjoukon jakaumaa. Luultavasti kerrostaloasukkaat tulivat aineistoon vähän aliedustetuiksi ja taajamien omakotiasukkaat vastaavasti yliedustetuiksi. Tämä piirre oli kuitenkin vain lievä.

Paritaloasukkaita oli aineistossa neljä prosenttia. Analyysissa heidät yhdistettiin rivitaloasukkaiden luokkaan. Rivi + paritalojen luokkaan kuului 18 prosenttia ja omakotitaloissa asui 44 prosenttia vastaajista.

Vastaajista oli omistusasukkaita 78 prosenttia, vuokra-asukkaita 20 prosenttia ja asumisoikeusasukkaita kaksi prosenttia. Koko väestöstä vuokra-asukkaita on 24 prosenttia, joten he lienevät aineistossa jonkin verran aliedustettuina. Vuokra-asukkaat vastaavat asumista koskeviin kyselyihin yleensä selvästi heikommin kuin omistusasukkaat, joten siihen nähden vuokra-asukkaidenkin vastauksia saatiin aineistoon kohtalaisen hyvin.

Kerrostalojen vastaajista oli omistusasukkaita vajaat 60 prosenttia ja vuokra-asukkaita noin 40 prosenttia. Pientaloissa vuokra-asuminen oli harvinaisempaa: rivi-/paritaloissa vajaa viidennes ja omakotitaloissa vain pari prosenttia. Kerrostaloasukkaiden osajoukosta voitiin analyysissa hyvin jaotella vastaajat omistus- ja vuokra-asukkaisiin, kun taas riviasukkaiden osaryhmässä vuokra-asukkaiden lukumäärä ei tähän oikein kunolla riittänyt.

Asuinpaikan urbaanisuus oli kiinnostava taustatieto tutkimustee-
mojen kannalta. Aineistossa sitä operationalisoitiin ensinnäkin taajama – haja-asutustiedolla ja toiseksi tiedolla asuinpaikkakunnan koosta (väkiluvusta).

Pääkaupunkiseudulla asui vajaa viidennes vastaajista, muissa isoissa (yli 100 000 asukkaan) kaupungeissa suunnilleen sama osuus ja 50 000–100 000 asukkaan kaupungeissa 14 prosenttia (Taulukko 2.2).

Eniten vastaajia sijoittui 10 000–50 000 asukkaan paikkakuntien luokkaan: 30 prosenttia. Pienillä, alle 10 000 asukkaan paikkakunnilla asui joka viides.

Taulukko 2.2. Vastaajat asuinpaikkakunnan koon mukaan

pääkaupunkiseutu	19 %
muut yli 100 000 asukasta	18 %
50 000–100 000 asukasta	14 %
10 000–50 000 asukasta	30 %
alle 10 000 asukasta	20 %
Yhteensä	100 %

Lomake oli vain suomenkielellä. Vastaajilta ei kysytty äidinkieltä, mutta alkuperäiseen otokseen poimittujen äidinkieli oli tiedossa. Runsaat viisi prosenttia heistä oli vieraskielisiä (kieli muu kuin suomi, ruotsi tai saame). Ensimmäiseen kyselykierrokseen vastanneet voitiin otoksesta lajitella erilleen, koska palautuskuoressa oli tunnistena juokseva numerointi, mutta toiseen kierrokseen vastanneiden kohdalla näin ei enää ollut mahdollista tehdä. Ensimmäisen kyselykierroksen vastaamisaktiivisuuden perusteella voitiin arvioida, että lopullisessa aineistossa vieraskielisten osuus lieenee jäänyt noin kahden prosentin tasolle. He jäivät siis aineistossa aliedustetuiksi, mikä olikin odotettavissa suomenkielistä lomaketta käytettäessä.

Vastaajilta tiedusteltiin, kuinka kauan he olivat asuneet nykyisessä asunnossaan. Asumisajan mediaani oli 11 vuotta ja keskiarvo 14,2 vuotta. Pieni määrä vastaajia, joilla asumisaika oli erittäin pitkä, nostivat keskiarvoa mutta eivät samassa määrin mediaania. Vuokra-asunnoissa asukasvaihtuvuus on yleensä paljon suurempaa kuin omistusasunnoissa. Siten tässäkin aineistossa vuokra-asukkaiden asumisajan mediaani oli vain kolme vuotta, kun taas omistusasukkailla se oli 14 vuotta.

3 Kanssakäyminen naapureiden kanssa

Naapuruussuhteiden katsotaan nyky-yhteiskunnassa edustavan tyypillisesti niin sanottuja heikkoja siteitä. Naapureita esimerkiksi tervehtitään tai satunnaisesti tavattaessa pysähdytään juttelemaan. Säännöllinen naapuriapu edustaa jo askelta syvemmän tuttavuuden suuntaan ja ihmiselle tärkeiden ystävyyssuhteiden joukossa voi olla myös naapuruston asukkaita.

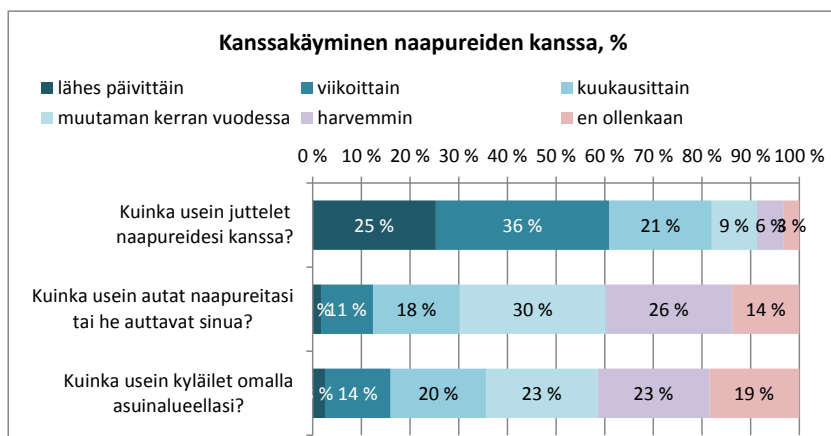
Kyselyssä kartoitettiin, missä määrin eriasteista kanssakäymistä naapureiden kanssa esiintyy. Lisäksi kysyttiin, missä määrin naapurustossa asuu vastaajalle tärkeitä ihmisiä ja ystäviä sekä toisaalta ihmisiä, joiden kanssa on joskus hankala tulla toimeen. Viimeksi mainittu tieto on kiinnostava naapuruuskiistojen tutkimisen kannalta. Useiden kysymysten kohdalla oli mahdollista tehdä ajallista vertailua joko 26 vuoden (Elinolotutkimus 1986) tai 14 vuoden (Asukasbarometri 1998) takaiseen tilanteeseen.

Kanssakäymisen muodot

Naapureiden tervehtiminen edustaa eräänlaista myönteisen kanssakäymisen minimitasoa. Kyselyssä vastaajilta tiedusteltiin, kuinka montaa naapuriaan hän tervehtii vastaan tullessaan. Noin joka kolmannella vastaajalla tällaisia naapureita oli alle kymmenen, toisella kolmanneksella 10–15 ja lopuilla eli samoin joka kolmannella tätä enemmän. Tutkittaessa aiemmin pääkaupunkiseudun kerrostaloasukkaita havaittiin, että naapureiden tervehtiminen oli varsin selkeä normi, mutta useimmille hyvänpäiväntututtuus naapureihin riittikin (Silvennoinen & Hirvonen 2002).

Eriasteisia kanssakäymisen muotoja naapureiden kanssa edustavat juttelu, naapuriapu ja kyläily. Kaikkia näitä tiedusteltiin kyselyssä (kuva 3.1).

Kuva 3.1

Juttelu naapurien kanssa oli vastaajakunnassa hyvinkin yleistä ja usein toistuvaa. Joka neljäs jutteli naapureiden kanssa suunnilleen päivittäin, 60 prosenttia vähintään viikoittain ja yli 80 prosenttia vähintään kuukausittain. Käytännöllisesti katsoen kaikki vastaajat juttelivat edes joskus.

Myös naapuriapu oli tavallista, mutta ei yleensä kovin usein toistuvaa. Vain 13 prosenttia osallistui naapuriapuun joko auttavana tai autettavana osapuolena viikoittain. 30 prosenttia osallistui naapuriapuun vähintään kuukausittain. Toisaalta vain 14 prosenttia ei osallistunut ollenkaan naapuriapuun.

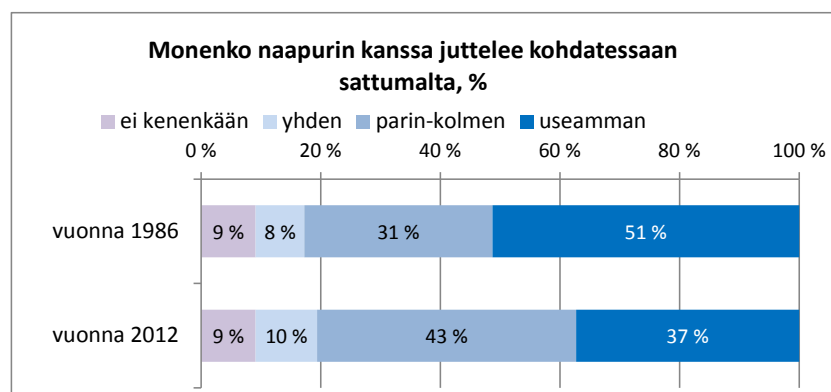
Kyläilystä kysyttäessä ei rajoitettu lähinaapureihin vaan käytettiin laajempaa asuinalueen käsitettä. Noin joka kolmas vastaaja kyläili asuinalueellaan kuukausittain tai useammin. Tiheä kyläily oli melko harvinaista, mutta suuri enemmistö kyläili edes joskus. Noin viidennes ei kyläilyt asuinalueellaan lainkaan.

Erilaisten kanssakäymisen muotojen yleisyyttä tässä aineistossa voitiin verrata vuoden 1998 Asukasbarometriin ja näin suuntaa antavaa tietoa 14 vuoden aikana tapahtuneista muutoksista.⁴ Kaikki kysytyt kanssakäymisen muodot näyttäisivät tällä aikavälillä vähentyneen. Vuoden 1998

⁴ Täydelliseen vertailtavuuteen ei päästy, koska ensinnäkin tutkimusten kohdeperusjoukot olivat erilaisia ja toiseksi kysymysten vaihtoehtojen asteikoissa oli pieniä eroja. Verrattaessa Asukasbarometriin tämän kyselyn aineistosta rajattiin osajoukko, joka vastasi mahdollisimman hyvin Asukasbarometrin kohdeväestöä: siitä poistettiin maaseudun ja pienimpien paikkakuntien asukkaat sekä yli 74-vuotiaat. Rajausten jälkeen osa-aineistoon jäi 485 vastaajaa.

aineistossa lähes päivittäin naapureiden kanssa jutteli 42 prosenttia vastaajista, kun taas vuoden 2012 aineistossa osuus oli 25 prosenttia.⁵ Naapuriapuun osallistui vähintään kuukausittain 43 prosenttia vuonna 1998 ja 29 prosenttia vuonna 2012. Kyläily asuinalueella oli harvinaistunut siten, että kun vuonna 1998 joka toinen kyläili vähintään kuukausittain, vuonna 2012 enää joka kolmas teki näin.

Naapureiden kanssa juttelusta kysyttiin myös toiselta kannalta: kuinka laaja naapuruston juttelusuhteiden verkosto vastaajalla oli henkilömääränä. Näitä vastauksia voitiin verrata vuoden 1986 tilastokeskuksen Elinolotutkimuksen tuloksiin (kuva 3.2).

Kuva 3.2

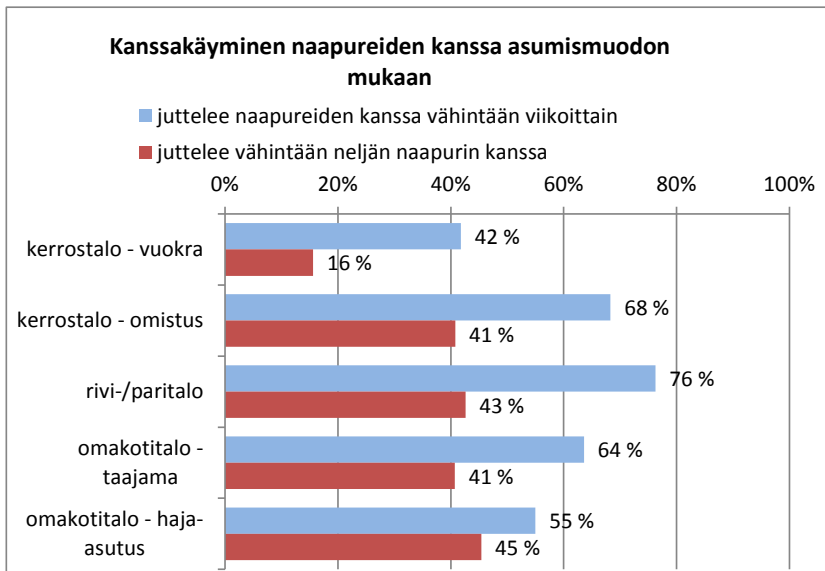
Lähes kaikilla vastaajilla oli ainakin joku naapuri, jonka kanssa hän jutteli sattumalta kohdatessaan. Tämä asia ei ollut muuttunut vuodesta 1986. Aikavälillä oli kuitenkin tapahtunut tämän ”jutteluverkoston” ohenemista: vuonna 1986 laajimman verkoston (4+ henkeä) luokkaan kuului noin puolet, kun taas vuonna 2012 osuus oli laskenut 37 prosenttiin.

Asumismuodot

Entä oliko eri asumismuotojen välillä eroja kanssakäymisessä naapureiden kanssa? Esimerkiksi Melkaksen (2003) mukaan pientaloissa naapureiden kanssakäyminen olisi tiiviimpää kuin kerrostaloissa. Asumismuotoa määrittävät tässä talotyyppi, asunnon hallintamuoto ja taajama-haja-asutus-jako.

⁵ Myös vuosien 1998 ja 2010 Asukasbarometrien tuloksia keskenään verrattaessa päivittäinen juttelu oli vähentynyt mutta lievemmin kuin tässä tehdyssä vertailussa: niiden mukaan lähes päivittäin juttelevien osuus oli laskenut 42 %:sta 37 prosenttiin.

Asumismuoto selitti selvästi naapurien kanssa juttelun useutta (kuva 3.3). Juttelu naapureiden kanssa oli yleisintä rivitaloissa. Vähintään viikoittain jutteli rivitaloasukkaista kolme neljästä sekä kerrostalojen omistusasukkaista ja taajamien omakotitaloasukkaista noin kaksi kolmesta. Maaseudun omakotitaloasukkailla juttelu oli hieman vähäisempää kuin taajamien. Kerrostalojen vuokra-asukkaat juttelivat naapurien kanssa selvästi harvemmin kuin kerrostalojen omistusasukkaat: viikoittain jutteli vuokralaisista runsaat 40 prosenttia.

Kuva 3.3

Asunnon hallintamuoto selitti myös jutteluverkoston laajuutta. Vähintään neljän naapurin kanssa jutteli kerrostalojen vuokra-asukkaista 16 prosenttia ja omistusasukkaista 41 prosenttia. Talotyyppi ei selittänyt tätä asiaa, kun hallintamuoto vakioitiin.

Myös tervehtimissuhteiden verkosto oli omistusasukkailla laajempi (keskiarvo 16 henkeä) kuin vuokra-asukkailla (keskiarvo 11 henkeä). Kun rajauduttiin omistusasukkaisiin, niin talotyyppi ei selittänyt merkittävästi tervehtimissuhteiden määrää.

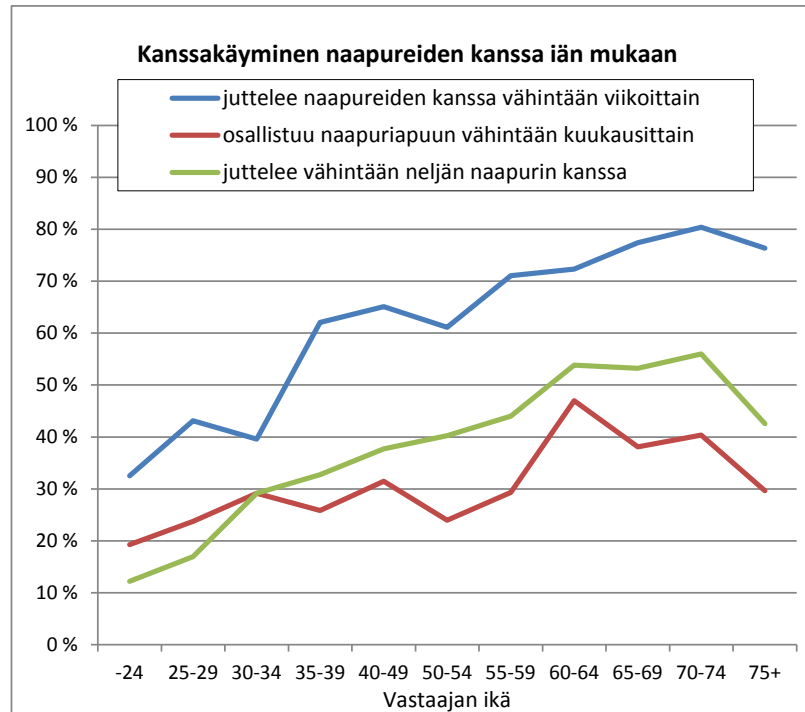
Omistusasukkaiden runsaampi naapureiden kanssa juttelu ja laajempi verkosto ei ollut yllätys, koska vuokra-asunnoissa vaihtuvuus on huomattavasti suurempaa kuin omistusasunnoissa eikä verkostolla siten ole yhtä paljon aikaa kehittyä. Merkillepantava tulos oli se, että talotyyppillä oli varsin vähän itsenäistä selitysvoimaa, kun hallintamuoto vakioitiin.

Aineistosta tutkittiin asumismuodon selitysvoimaa myös naapuriavun esiintyvyyteen. Osoittautui, että naapuriavun yleisyys ei vaihteile eri asumismuodoissa siinä määrin kuin juttelun yleisyys. Merkitsevää riippuvuutta ei löydetty sen enempää hallintamuodon kuin talotyyppinkään suhteen.

Lisäksi selvitettiin, selittäisikö ruokakuntatyyppi naapurien kanssa juttelun tai naapuriapuun osallistumisen yleisyyttä. Ehkä hieman yllättävää oli, että merkitsevää riippuvuutta ei löydetty. Vuoden 1998 Asukasbarometrissa naapuriapu oli lapsiperheillä tavallisempaa kuin muilla ruokakunnilla, joten tässä asiassa on mahdollisesti tapahtunut muutosta.

Ikäryhmät

Monissa tutkimuksissa niin Suomessa kuin muuallakin on havaittu ikäryhmillä olevan selviä eroja naapuruussuhteiden merkityksessä. Yleispiirteenä on havaittu, että etenkin eläkeikäiset ovat naapurien kanssa paljon tekemisissä, nuoret aikuiset puolestaan vähiten (esim. Strandell 2011, Morgan 2009). Kuvasta 3.4 ilmenee, kuinka ikä selitti kanssakäymistä naapureiden kanssa tässä aineistossa.

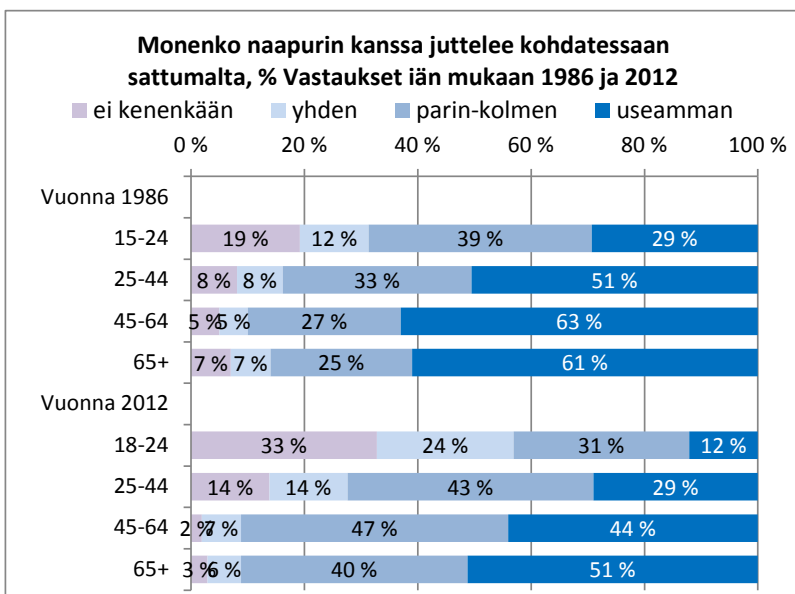
Kuva 3.4

Vastaajan ikä selitti varsin voimakkaasti niin naapureiden kanssa juttelun useutta kuin juttelukavereiden määrääkin. Vähintään viikoittain jutteli naapureidensa kanssa alle 25-vuotiaista vastaajista vain runsaat 30 prosenttia ja 25–34-vuotiaista noin 40 prosenttia. Osuus kasvoi iän myötä siten, että yli 64-vuotiaista se oli noin 80 prosenttia. Vähintään neljän naapurin kanssa jutteli alle 25-vuotiaista vain 12 prosenttia mutta 60–74-vuotiaista yli puolet.

Myös naapuriapuun osallistuminen oli vähäisintä nuorimmilla vastaajilla ja yleisintä 60–74-vuotiailla. Kun tuloksia verrattiin vuoden 1998 Asukasbarometriin, havaittiin että sekä naapureiden kanssa juttelu että naapuriapu olivat vähentyneet selvimmin nuorimmissa ikäluokissa.

Verrattaessa brittiläisiin tuloksiin havaittiin, että iäkkäiden ryhmässä naapureiden kanssa jutteleminen oli tässä aineistossa jokseenkin samalla tasolla kuin siellä: yli 70-vuotiaista näet jutteli päivittäin naapureidensa kanssa Suomessa 42 prosenttia ja Britanniassa 40 prosenttia (Mulgan & Burdett 2005).

Kuva 3.5 kertoo, kuinka naapuruston jutteluverkoston laajuus on muuttunut ikäryhmittäin vuosien 1986 ja 2012 välillä.

Kuva 3.5

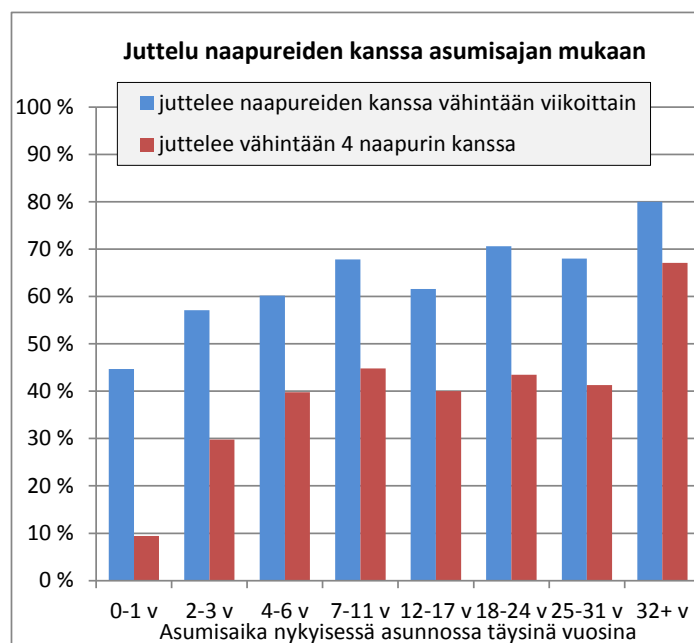
Naapuruston jutteluverkosto näyttäisi vuodesta 1986 supistuneen selvimmin nuorissa ikäluokissa. Kaikkein nuorimman ryhmän ikärajaus tosin oli vuonna 1986 erilainen ulottuen aina 15-vuotiaisiin. Tämä todennäköisesti

selittääkin jonkin osan muutosta: 15–17-vuotiaana nuoret elävät yleensä vielä lapsuudenkodissaan ja sen vakiintuneissa naapuruusverkostoissa, kun taas noin 19–20 ikävuoden jälkeen useimpien nuorten tilanne vaihtuu itsenäiseen vuokra-asumiseen. Muutos on kuitenkin niin suuri, että se ei voi selittyä pelkästä ikärajauksesta. Myös seuraavassa ikäryhmässä (25–44-vuotiaat) juttelu naapureiden kanssa oli vähentynyt huomattavasti: kun vuonna 1986 tästä ikäluokasta joka toinen jutteli vähintään neljän naapurin kanssa, osuus oli vuonna 2012 alle 30 prosenttia. Vanhemmissa ikäryhmissä jutteluverkosto ei ollut samassa määrin supistunut.

Asumisaika

Kun asukas muuttaa uuteen asuntoon, lienee tavallisin tilanne että hän ei tunne naapureista ketään. Aineistosta selvitettiin asumisajan vaikutusta juttelusuhteisiin naapureiden kanssa: kuinka nopeasti muuton jälkeen niitä syntyy ja lisääntyvätkö ne ajan myötä.

Juttelusuhteita naapureihin näyttää syntyvän melko nopeasti muuton jälkeen, koska 0–1 vuotta asuneistakin 45 prosenttia jutteli naapureiden kanssa vähintään viikoittain (kuva 3.6). Osuus kasvaa vähitellen asumisajan myötä ja tasaantuu noin kymmenen asumisvuoden jälkeen suunnilleen 65–70 prosentin tasolle.

Äskettäin muuttaneilla ei kuitenkaan ole yleensä kovin laajaa jutteluverkostoa naapurustossa: alle 2 vuotta asuneista vain 10 prosenttia jutteli neljän tai useamman naapurin kanssa. Tämä osuus kasvaa aluksi melko nopeaan tahtiin, mutta noin kymmenen asumisvuoden jälkeen se tasaantuu runsaan 40 prosentin tasolle.

Kaikkein pisimpään (32+ vuotta) asuneiden kohdalla osuudet kääntyvät taas ylöspäin, mutta tässä ryhmässä oli paljon vanhojen ikäluokkien edustajia, joiden edellä havaittiin juttelevan usein ja monien naapureiden kanssa. Iän ja asumisajan vaikutusta ei tästä aineistosta pysty kokonaan erottamaan toisistaan.

4 Ystävät ja hankalat ihmissuhteet naapurustossa ja muualla

Edellä käsitellyt juttelusuhteet edustavat enimmäkseen niin sanottuja heikkoja siteitä. Niiden ohella kartoitettiin myös vahvojen siteiden eli tärkeiden ystävyys- tai muiden sellaisten suhteiden esiintyvyyttä yhtäältä naapurustossa ja toisaalta vastaajan muissa elämänpiireissä. Lisäksi kysyttiin, missä määrin vastaajalla mahdollisesti on naapureita, joiden kanssa on joskus hankala tulla toimeen. Vertailutietoja oli käytettävissä vuodelta 1986.

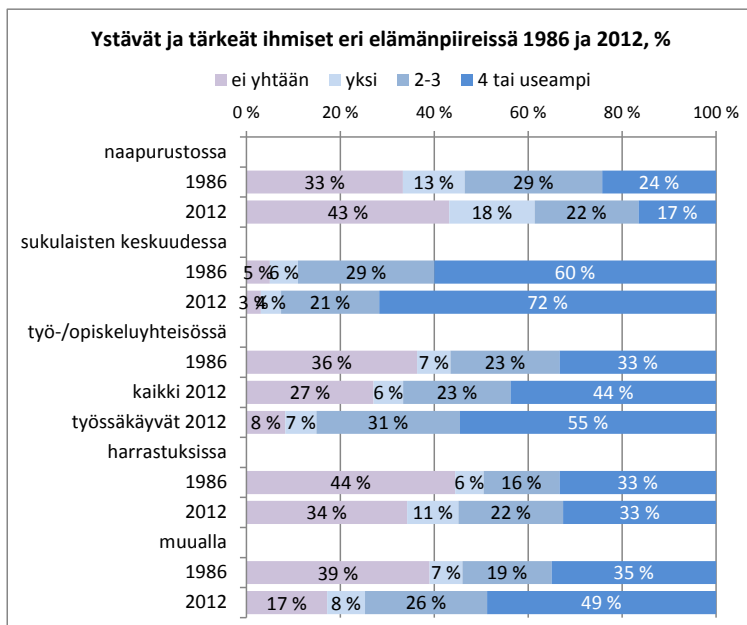
Ystävät ja tärkeät ihmiset

Kuvassa 4.1 on esitetty, missä määrin vastaajilla oli ystäviä tai heille muuten tärkeitä ihmisiä ensinnäkin naapurustossa ja toiseksi muissa elämänpiireissä kuten suku, työyhteisö, harrastukset ym. Vertailukohtana ovat vastaavat tiedot vuoden 1986 Elinolotutkimuksesta.

Vuoden 2012 tulosten mukaan 57 prosentilla oli naapurustossa ainakin yksi ystävä tai muuten tärkeä ihminen. Näitä tärkeitä ihmisiä oli 18 prosentilla vastaajista yksi, 22 prosentilla kaksi tai kolme ja 17 prosentilla useampi. Naapuruston ystävyys-suhteiden määrä oli jonkin verran vähentynyt vuodesta 1986. Tuolloin yli puolella (54 %) vastaajista oli vähintään kaksi tärkeää naapuria, kun vuonna 2012 osuus oli laskenut 39 prosenttiin.

Vastaajilla oli eniten tärkeitä ihmisiä sukulaisten keskuudessa, lähes kaikilla ainakin yksi ja 72 prosentilla neljä tai useampi. Vastaajan kanssa asuvia perheenjäseniä ei tässä laskettu mukaan. Vähintään neljä vastaajalle tärkeää ihmistä oli työ- tai opiskeluyhteisössä 44 prosentilla, harrastuksissa joka kolmannella ja muissa elämänpiireissä joka toisella vastaajalla. Käytännöllisesti katsoen kaikki vastaajat ilmoittivat ainakin yhden tärkeän ihmisen jossakin elämänpiirissä.

Kuva 4.1

Työyhteisökohdan vastausjakauma laskettiin myös siten, että rajauduttiin työssäkäyviin. Näin tarkastellen työtovereissa osoittautuikin olevan paljon tärkeitä ihmisiä: lähes kaikilla ainakin yksi, suurella enemmistöllä vähintään kaksi ja hieman yli puolella vähintään neljä.

Tärkeiden ihmisten määrä muissa elämämpiireissä kuin naapurustossa oli hieman lisääntynyt tarkasteluvälillä. Naapuruston suhteellinen merkitys tärkeiden ihmissuhteiden kokonaisuudessa näytti siis aikavälillä jonkin verran vähentyneen.

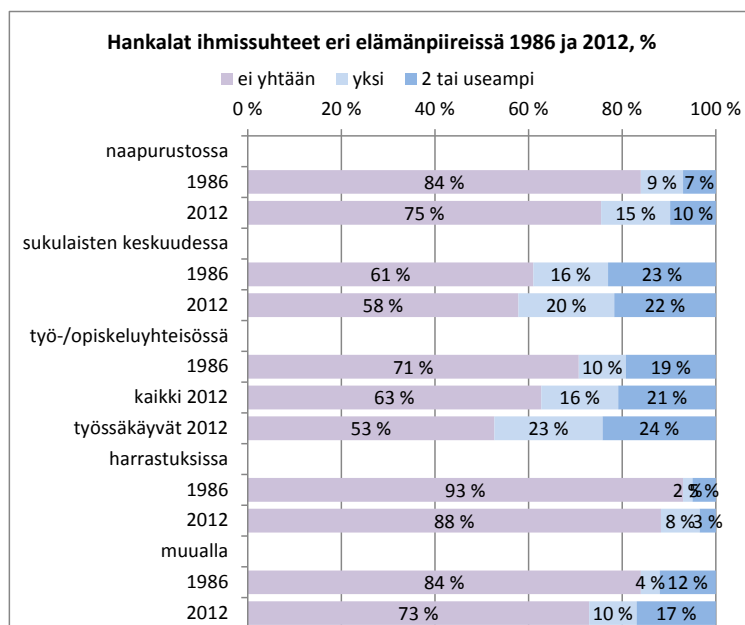
Vahvojen naapuruussiteiden yleisyyttä ja niiden muutosta voidaan verrata eräisiin ulkomaisiin tutkimuksiin. Ensinnäkin norjalaisessa tutkimuksessa on saatu naapuriystävien yleisyydestä hyvin samansuuntaisia tuloksia kuin tässä kyselyssä: sielläkin yli puolella asukkaista oli ainakin yksi naapuriystävä (Schieffoe 1990). Tässä asiassa suomalainen naapuruus ei näyttäisi eroavan norjalaisesta.

Yhdysvalloissa puolestaan tutkittiin laajoista, säännöllisesti kerätyistä survey-aineistoista naapuruus- ja muiden sosiaalisten siteiden muutostrendejä. Tulos oli, että vahvat naapuruussiteet hitaana trendinä vähenivät aikavälillä 1974–1996 ja samaan aikaan ei-paikalliset sosiaaliset siteet hieman lisääntyivät. (Guest & Wierzbicki 1999) Tässä havaitut muutokset eivät siis näyttäisi olevan suomalaisia erityispiirteitä, vaan pikemminkin kehittyneissä maissa ilmeneviä yleisiä pitkän aikavälin muutostrendejä.

Ihmiset, joiden kanssa on joskus vaikea tulla toimeen

Positiivisten ihmissuhteiden ohella tiedusteltiin ihmissuhteiden negatiivista puolta. Vastaajalta kysyttiin ”kuinka paljon sinulla on eri elämänpiireissä tuttuja, joiden kanssa on joskus vaikeata tulla toimeen?” Naapuruston osalta tämän tiedon voi ajatella kertovan potentiaalisten kiistakumppaneiden määrästä. On kuitenkin muistettava, että vaikeus tulla toimeen jonkun kanssa ei suinkaan aina merkitse kiistojen syntymistä.

Vuonna 2012 kolmella neljästä vastaajasta ei ollut naapurustossaan yhtään sellaista ihmistä, jonka kanssa olisi joskus hankala tulla toimeen (kuva 4.2). 15 prosentilla tällaisia naapureita oli yksi ja 10 prosentilla useampia. Vuodesta 1986 näyttäisivät hankalat naapuruussuhteet hieman yleistyneen. Ainakin yksi hankala naapuri oli vuoden 1986 aikana 16 prosentilla ja vuoden 2012 aikana 25 prosentilla.

Kuva 4.2

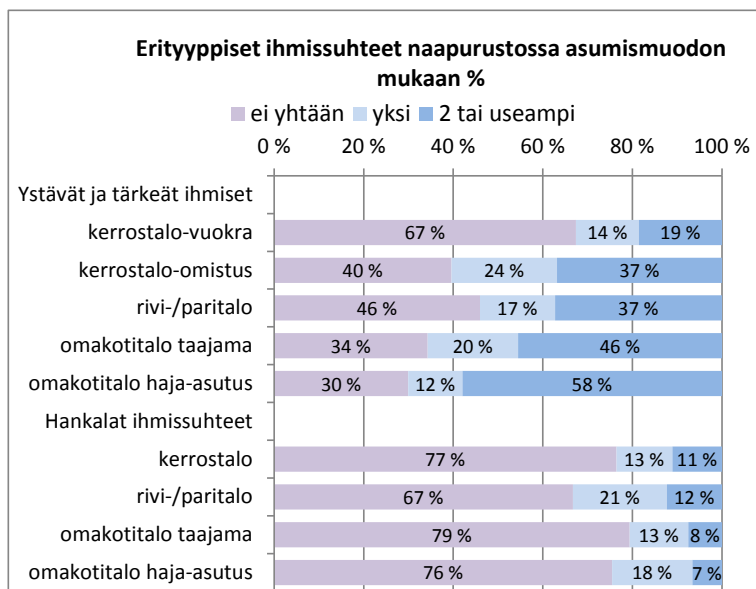
Naapurustossa hankalia ihmissuhteita oli selvästi vähemmän kuin sukulaisten tai työtovereiden keskuudessa. Hankalia ihmissuhteita oli sukulaisissa 42 prosentilla, työ- tai opiskelutovereissa 37 prosentilla, harrastuksissa 12 prosentilla ja muissa elämänpiireissä 27 prosentilla. Kaksi kolmesta vastaajasta (66 %) ilmoitti ainakin yhden hankalan ihmissuhteen; joka kolmas vastaaja (34 %) ilmoitti, että hänellä ei ole kysytyissä elämänpiireissä ketään, jonka kanssa olisi joskus hankala tulla toimeen.

Tässäkin voitiin aineisto rajata työssäkäyviin ja katsoa heidän osaltaan työyhteisökohtaa. Osoittautui, että hankalia ihmissuhteita oli työyhteisössä melkein puolella (47 %) työssäkäyvistä. Joka neljännellä näitä oli enemmän kuin yksi. Työssäkäyvien osaryhmässä työyhteisön merkitys korostui niin positiivisten kuin negatiivisten ihmissuhteiden kannalta.

Merkillepantava tulos oli se, että vastaajilla oli ystäviä ja muita tärkeitä ihmisiä niin naapurustossa kuin muissakin elämänpiireissä huomattavasti suurempi määrä kuin ihmisiä, joiden kanssa on joskus hankala tulla toimeen.

Asumismuodot

Entä oliko asumismuodolla merkitystä positiivisten ja negatiivisten naapuruussuhteiden yleisyyden kannalta? Eri asumismuotoja jaoteltiin asunon hallintamuodon, talotyyppin ja asuinympäristön (taajama – haja-asutus) kannalta. (kuva 4.3)

Kuva 4.3

Naapuriystäviä oli vähiten kerrostalojen vuokra-asukkailla (joka kolmannella ainakin yksi) ja eniten maaseudun omakotitaloasukkailla (70 prosentilla ainakin yksi). Vuokralaisten pienemmälle naapuriystävien määrälle on luonnollinen selitys lyhyet asumisajat ja suuri asukasvaihtuvuus. Mielienkiintoinen tulos oli kuitenkin se, että kun tarkastelu rajattiin taajamien

omistusasukkaisiin, talotyyppi ei selittänyt merkitsevästi naapuriystävien määrää.

Sen sijaan paikkakunnan koolla oli itsenäistä selitysvoimaa hallintamuodon vakioinnin jälkeenkin, kuten taulukosta 4.1 ilmenee.

Taulukko 4.1. Niiden vastaajien osuus, joilla oli vähintään kaksi naapuriystävää paikkakunnan koon mukaan

paikkakunnan koko	asunnon hallintamuoto	
	omistus	vuokra
yli 100 000 asukasta	38 %	23 %
50 001–100 000 asukasta	42 %	
10 001–50 000 asukasta	48 %	
– 10 000 asukasta	59 %	
– 100 000 asukasta -luokat yht.		35 %

Vähintään kaksi naapuriystävää oli suurimpien kaupunkien omistusasukkaista 38 prosentilla. Siirryttäessä pienempien paikkakuntien suuntaan osuus asteittain kasvaa ja alle 10 000 asukkaan paikkakuntien luokassa se oli 59 prosenttia. Myös vuokra-asukkaiden osaryhmässä vallitsee samansuuntainen riippuvuus, joskin siinä voidaan verrata vain yli ja alle 100 000 asukkaan paikkakuntia keskenään, koska pienemmillä paikkakunnilla asuvia vuokra-asukkaita oli aineistossa niin vähän.

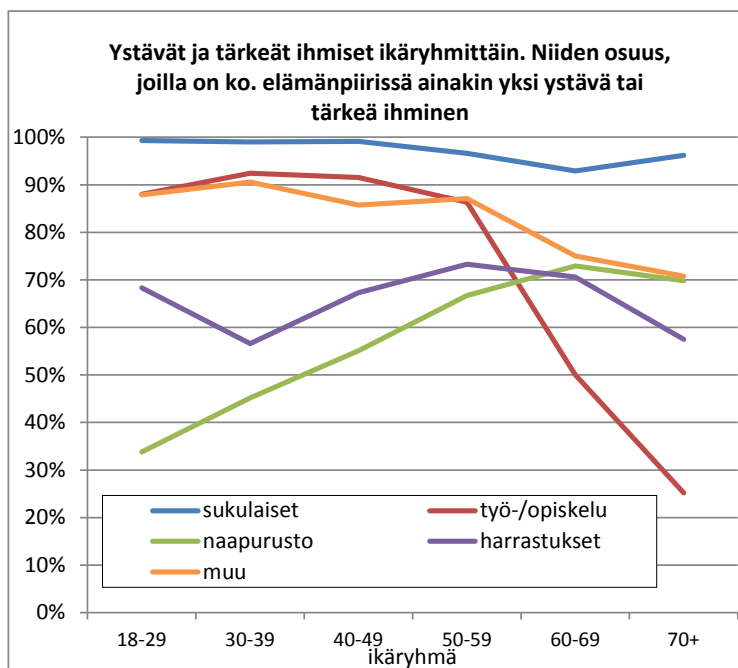
Maaseudun ja pienten paikkakuntien suurempi naapuriystävien määrä oli ennako-odotusten mukaista. Urbaanissa asumis- ja elämäntavassa naapuruston merkitys sosiaalisten verkostojen kokonaisuudessa on yleisesti ottaen pienempi kuin maaseutumaaisessa.

Hankalaksi koettuja naapuruussuhteita oli puolestaan rivi- ja paritaloissa hieman enemmän (joka kolmannella ainakin yksi) kuin muissa talotyypeissä (21–24 prosentilla ainakin yksi). Huomionarvoista oli, että niinkin erilaisten asumismuotojen välillä kuin kerrostalot ja maaseudun omakotitalot ei ollut eroa hankalien naapuruussuhteiden esiintyvyydessä. Myöskään vuokra- ja omistusasukkailla tai erikokoisten paikkakuntien asukkailla ei ollut merkitseviä eroja hankalien naapuruussuhteiden yleisyydessä.

Ikäryhmät

Kuvasta 4.4 ilmenee naapuruston ja muiden elämänpiirien merkitys vahvojen siteiden verkostossa ikäryhmittäin.

Sukulaisten joukossa oli kaikkien ikäryhmien vastaajilla lähes aina joku tärkeä ihminen. Myös työ- tai opiskelutovereissa oli noin 90 prosentilla ainakin yksi tärkeä ihminen aina noin 60-vuotiaisiin asti. Tätä vanhemmissa ikäryhmissä osuus tietenkin vähenee työelämästä poistumisen myötä.

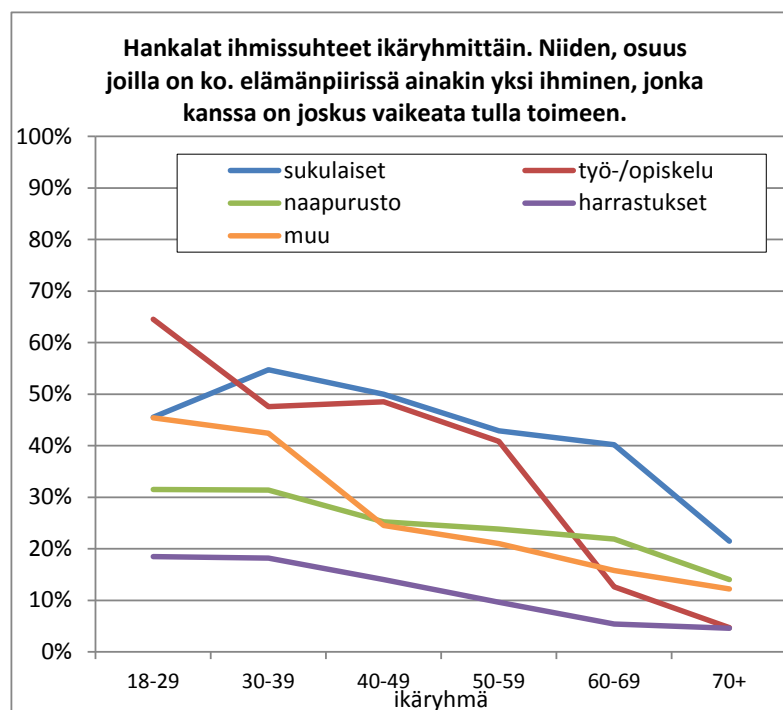

Kuva 4.4

Naapuruston kohdalla ikäriippuvuus oli voimakasta. Nuorimmassa ikäryhmässä joka kolmannella oli naapurustossa joku tärkeä ihminen. Osuus kasvaa suoraviivaisesti iän myötä siten, että yli 60-vuotiailla noin 70 prosentilla oli naapurustossa tärkeä ihminen. Harrastusystävien osalta ikä ei samassa määrin selitä, vaan osuus vaihtelee epäsäännöllisesti noin 60–70 prosentin haarukassa.

Muualla kuin edellä mainituissa elämäntilanteissa oli tärkeitä ihmisiä ikäryhmissä 18 vuodesta aina noin 60-vuotiaisiin noin 90 prosentilla. Vanhemmissa ikäryhmissä osuus jäi hieman alemmaksi. Kyselyssä jää avoimeksi, minkälaisia ihmissuhteita luokka ”muu” pitää sisällään, koska sitä ei erikseen kysytty. Todennäköisesti siinä on ainakin aiemmista elämäntilanteista ”periytyneitä” vanhoja ystäviä. Nettiyhteisöjen ja sosiaalisen median osuus lienee nuorissa ikäryhmissä merkittävä.

Kuvassa 4.5 on esitetty vastaava ikätarkastelu hankalien ihmissuhteiden osalta.

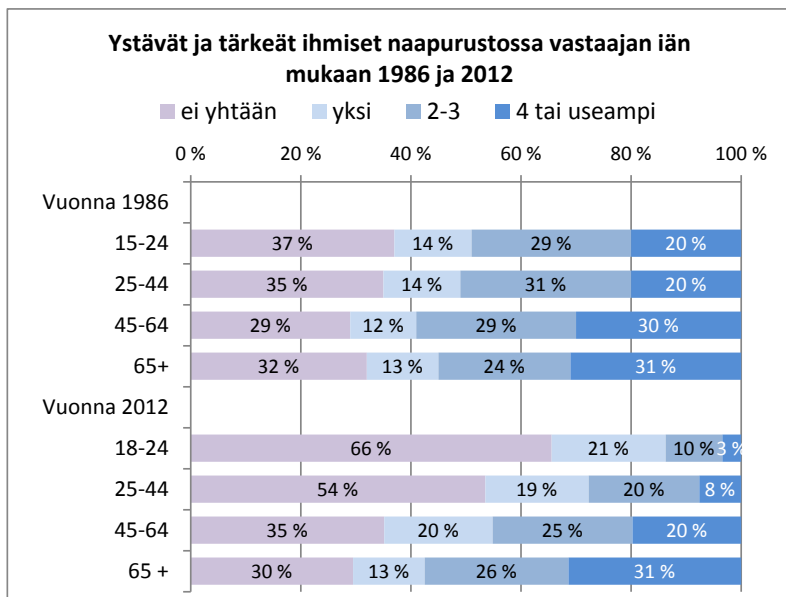
Kuva 4.5

Yleispiirteenä havaitaan, että iän myötä hankalien ihmissuhteiden esiintyvyys vähenee kaikissa elämänpiireissä. Jokaisessa ikäryhmässä nuorinta lukuun ottamatta hankalia ihmissuhteita oli tavallisimmin sukulaisien keskuudessa. Työ- tai opiskelupiireissä hankalia ihmissuhteita oli nuorimmassa ryhmässä enemmän ja kolmessa seuraavassa ikäryhmässä lähes yhtä paljon kuin sukulaisissa. Eläkeikäisiin siirryttäessä tämä hankalien ihmissuhteiden komponentti luonnollisesti supistuu voimakkaasti.

Naapuruston hankalia ihmissuhteita esiintyi alle 40-vuotiaista noin 30 prosentilla. Osuus pienenee iän myötä siten, että vanhimmassa ryhmässä se oli enää 14 prosenttia. Harrastusten piirissä hankalat ihmissuhteet olivat melko harvinaisia kaikissa ikäryhmissä. Muissa elämänpiireissä kuin edellä mainitut oli hankalia ihmissuhteita alle 40-vuotiaista yli 40 prosentilla. Osuus laskee iän myötä ja yli 70-vuotiaiden ryhmässä se oli enää runsaat 10 prosenttia.

Seuraavaksi tutkitaan, kuinka naapuruston tärkeiden ihmisten sekä hankalien naapuruussuhteiden yleisyys on muuttunut vuodesta 1986 ikäryhmittäin.

Eri ikäryhmissä muutos vuodesta 1986 on varsin erilaista (kuva 4.6). Nuorissa ikäryhmissä (alle 45 vuotta) ystävien määrä naapurustossa väheni tällä aikavälillä huomattavasti.⁶ Sitä vastoin vanhimmassa ikäryhmässä (65+ vuotta) naapuriystäviä esiintyi vuonna 2012 yhtä yleisesti kuin 1986.

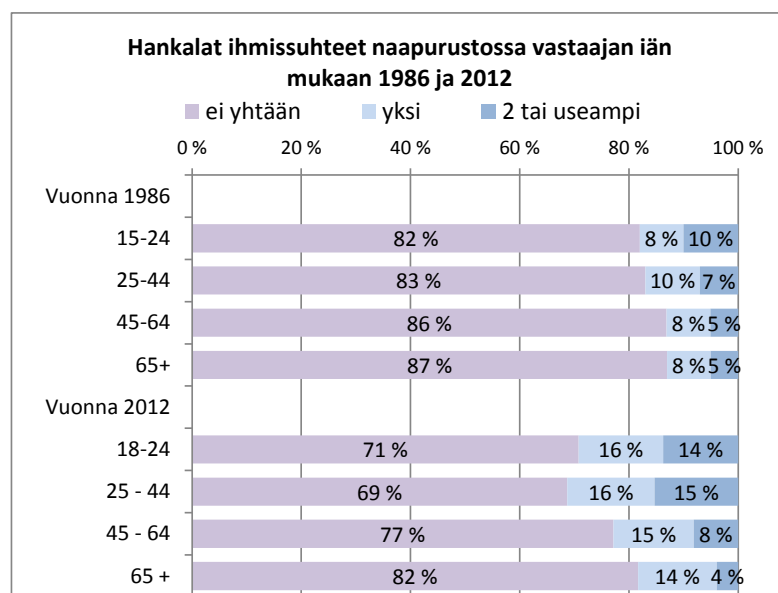
Kuva 4.6

Hankaliksi koetut naapurisuhteet olivat puolestaan yleistyneet nuoremmilla (alle 45 v.) selvästi enemmän kuin vanhimmilla (kuva 4.7).

Vastaajan ikä osoittautui vahvaksi selittäjäksi sekä heikkojen että vahvojen naapurisiteiden kohdalla. Osaksi ikäryhmien erot kanssakäymisessä naapurien kanssa selittyvät ilmeisesti elinkaaritekijöillä: nuoret asuvat paljolti lyhytaikaisissa vuokra-asunnoissa ja viettävät muutenkin liikkuvampaa ja enemmän asuinalueen ulkopuolelle suuntautuvaa elämää kuin vanhemmat. Asumisen vakiintumisen ja perheellistymisen myötä naapuruston merkitys kasvanee heilläkin. Vertailu aiempiin aineistoihin kertoi kuitenkin, että osaksi ikäryhmien eroissa lienee kysymys sukupolvieroista:

⁶ Nuorimman ryhmän alaikäraja oli tosin vuonna 1986 erilainen, mutta muutos on niin suuri, että se ei voi selittyä yksin tästä.

kun nykypäivän nuori sukupolvi tulee vanhemmaksi, on todennäköistä, että naapuruuksuhteiden merkitys heille jää jonkin verran vähäisemmäksi kuin edeltäville sukupolville.

Kuva 4.7

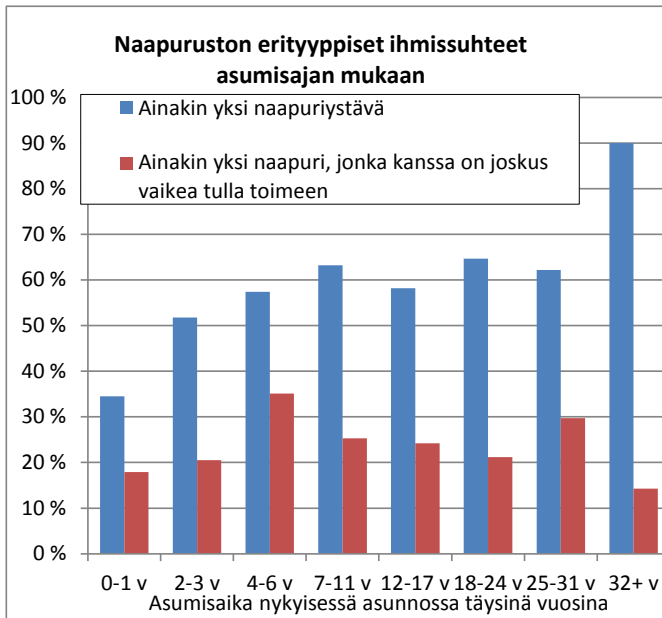
Asumisaika

Naapuruston erityyppisten ihmissuhteiden yleisyyttä voidaan vielä tutkia suhteessa asumisaikaan. Tuloksia tästä on esitetty kuvassa 4.8.

Lyhyimmän aikaa (alle 2 vuotta) asuneista noin kolmanneksella oli naapurustossa ainakin yksi ystävä tai tärkeä ihminen. Osuus kasvaa asumisajan myötä, mutta näyttäisi noin kymmenen asumisvuoden kohdalla tasaantuvan runsaan 60 prosentin tasolle. Kaikkein pisimpään (yli 32 vuotta) asuneiden kohdalla osuus on suurempi, mutta tämä ryhmä koostui etupäässä vanhimmista ikäryhmistä (80 % heistä oli yli 60-vuotiaita), joilla oli paljon naapuriystäviä. Iän ja asumisajan vaikutusta ei pysty tässä erottamaan.

Hankalien naapuruuksuhteiden yleisyyden ja asumisajan välillä ei vallitse kovinkaan vahvaa eikä johdonmukaista riippuvuutta. Osuus aluksi kasvaa asumisajan myötä ja on korkeimmillaan noin viisi vuotta asuneilla (35 %). Muilta osin selvää säännönmukaisuutta ei ole havaittavissa. Vähiten hankalia naapuruuksuhteita oli pisimpään asuneilla (14 %), missä tulee jälleen näkyviin iän vaikutus.

Kuva 4.8

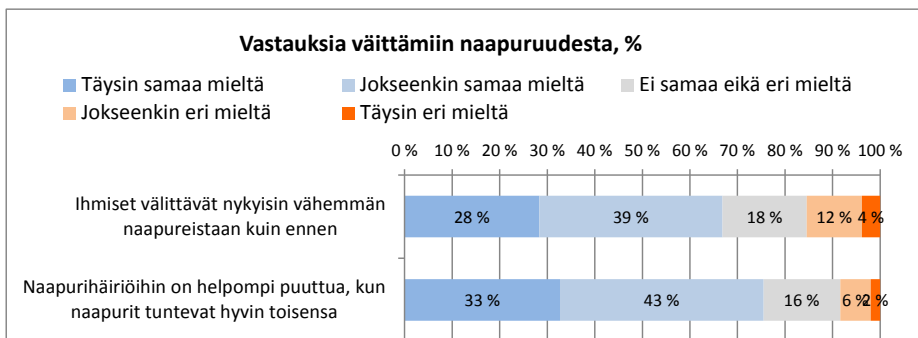
5 Näkemyksiä naapuruudesta ja omista naapureista

Vastaajan naapuruston piirteistä kysyttiin myös mielipidevääntämien muodossa. Lomakkeessa esitettiin joukko väittämiä, joihin vastaaja pääsi ottamaan kantaa viisiportaisella niin sanotulla Likert-asteikolla, jonka ääripäät ovat ”täysin samaa mieltä” ja ”täysin eri mieltä”. Väittämillä korotettiin sekä yleisiä mielipiteitä naapuruudesta että näkemyksiä oman naapuruston piirteistä.

Mielipiteitä naapuruudesta

Edellä kävi ilmi, että vaikka naapuruston merkitys nykypäivän suomalaisille ei ole suinkaan hävinnyt, niin parin viimeisen vuosikymmenen muutostrendi on kuitenkin ollut naapuruusverkostojen ainakin lievä oheneminen ja niiden suhteellisen merkityksen jonkinasteinen väheneminen. Samaan aikaan hankaliksi koetut naapuruussuhteet olivat hieman yleistyneet. Nämä trendit olivat voimakkaimpia nuorissa ikäryhmissä.

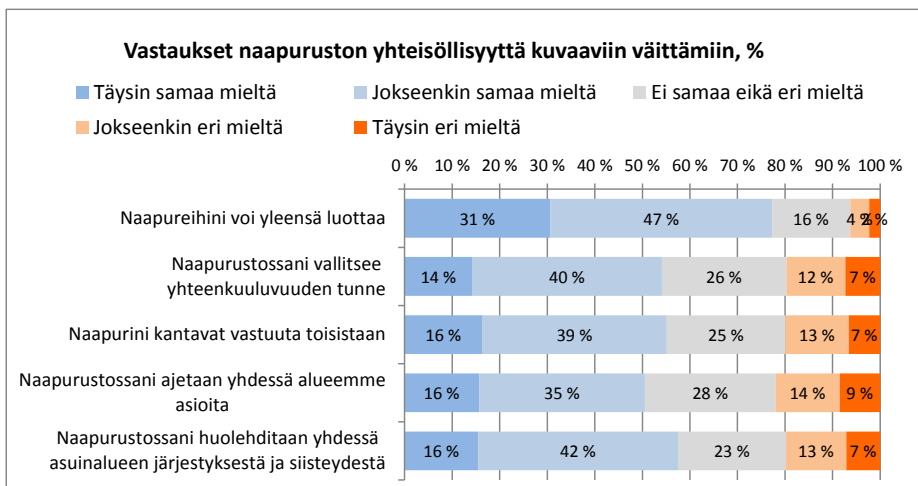
Myös vastaajilta suoraan kysyttäessä enemmistö – noin kaksi kolmesta – arveli, että ihmiset välittävät nykyisin naapureistaan vähemmän kuin ennen (kuva 5.1). Toisaalta naapureiden tunteminen ja jonkinasteinen positiivinen yhteisöllisyys voisi tehdä ongelmien ratkaisemisen helpommaksi ja ehkäistä kiistoja tai ainakin niiden kärjistymistä. Vastaajatkin olivat yleisesti (kolme neljästä) sitä mieltä, että naapurihäiriöihin on helpompi puuttua, jos naapurit tuntevat hyvin toisensa.

Kuva 5.1

Naapuruston yhteisöllisyys

Lomakkeessa oli viisi väittämää, jotka mittasivat vastaajan oman naapuruston yhteisöllisyyden eri puolia. Nämä kysymykset olivat osioita Turun yliopiston naapuruuskyselyssä käytetystä yhteisöllisyysmittarista (Haverinen & Kouvo 2011). Vastausjakaumat väittämiin koko aineistossa on esitetty kuvassa 5.2.

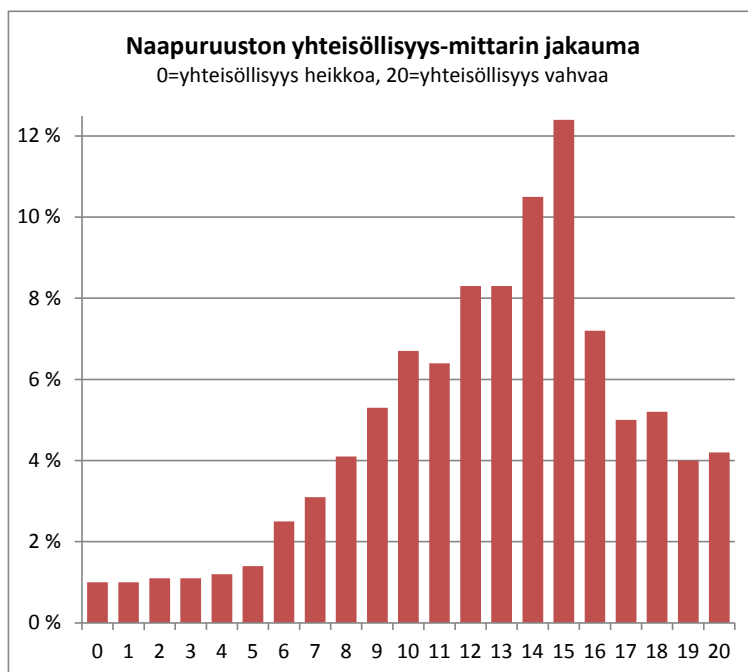
Kuva 5.2

Suuri enemmistö koki naapurinsa pääsääntöisesti luotettaviksi: lähes 80 prosenttia oli vähintään ”jokseenkin” samaa mieltä väittämän ”naapureihini voi yleensä luottaa” kanssa ja vain kuusi prosenttia oli eri mieltä. Luottamus kanssaihimisiin on kansainvälisissä vertailuissa havaittu Suomessa suureksi (World Values Survey 2010). Näiden vastausten perusteella tämä näyttää koskevan myös naapureita.

Runsaat puolet vastaajista katsoi, että naapurustossa vallitsee yhteenkuuluvuuden tunne ja yhtä moni katsoi että naapurit kantavat vastuuta toisistaan. Molempien asioiden kohdalla joka viides oli eri mieltä. Joka toinen yhtyi väittämään ”naapurustossani ajetaan yhdessä alueemme asioita” runsaan viidenneksen ollessa eri mieltä. 58 prosenttia mielestä naapurustossa huolehditaan yhdessä asuinalueen järjestyksestä ja siisteydestä, kun taas 20 prosenttia oli eri mieltä.

Viiden yhteisöllisyyskysymyksen vastauksilla oli vahvat keskinäiset korrelaatiot. Siten niistä koostetun ”naapuruston yhteisöllisyys” -summamuuttujan reliabiliteetti muodostui erittäin hyväksi (Cronbachin Alpha = 0,872). Summamuuuttuja skaalattiin siten, että arvot vaihtelivat nolasta kahteenkymmeneen nollan edustaessa heikointa ja kahdenkymmenen vahvinta naapuruston yhteisöllisyyttä.

Mittarin saamien arvojen keskiarvo oli 12,7. Arvot kasautuivat skaalan puolivälistä jonkin verran ylöspäin ulottuvalle arvoalueelle 10–16 (kuva 5.3). Arvojen 14 ja 15 kohdalla on selvä ”piikki”. Arvon 15 sai esimerkiksi vastaaja, joka vastasi kaikkiin viiteen väittämään ”jokseenkin samaa mieltä”. Kovin heikon yhteisöllisyyden naapurustoja (arvoalue 0–5) oli vain vähän (6 % kaikista). Toisaalta erittäin vahvan yhteisöllisyyden naapurustojakaan (arvoalue 17–20) ei ollut kovin suurta osaa (18 %).

Kuva 5.3

Naapuruston yhteisöllisyyttä selittivät asunnon hallintamuoto ja vastaajan ikä (taulukko 5.1). Omistusasukkaat arvioivat naapurustonsa yhteisöllisyyden vahvemmaksi kuin vuokra-asukkaat. Nuorimmat vastaajat arvioivat yhteisöllisyyden heikoimmaksi ja vanhimmat vahvimaksi. Alle 30-vuotiaat asuivatkin yleisimmin juuri vuokra-asunnoissa. Tulos ei ole yllättävä, koska vuokra-asunnoissa asukasvaihtuvuus on selvästi vilkkaampaa kuin omistusasunnoissa. Yhteisöllisyyden vahvistuminen puolestaan edellyttää asujaimiston jonkinasteista pysyvyyttä. Talotyyppi tai asuinpaikkakunnan koko eivät selittäneet yhteisöllisyyttä, kun asunnon hallintamuoto vakioitiin.

Taulukko 5.1. Naapuruston yhteisöllisyys -mittarin keskiarvo osaryhmittäin.

Kaikki	12,7
Asumismuoto	
omistus	13,5
vuokra	11,0
Vastaajan ikä	
18–29	10,6
30–39	12,1
40–49	13,1
50–59	12,8
60–69	13,4
70+	13,8

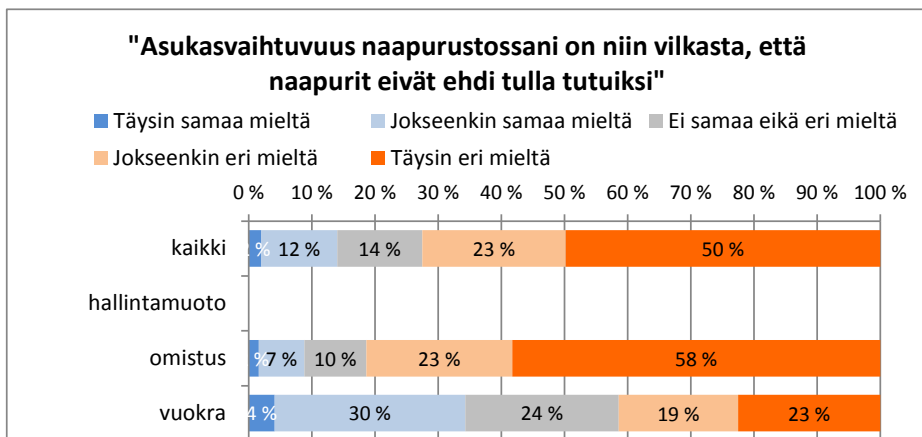
Asukasvaihtuvuus ja toiveet naapuruston suhteen

Siteiden kehittyminen naapureihin edellyttää aikaa. Jos asukasvaihtuvuus on kovin vilkasta, tuttavuussuhteet eivät ehdi kehittyä. Kuvasta 5.4 selviää, kuinka yleistä tämä ilmiö vastaajien arvion mukaan on.

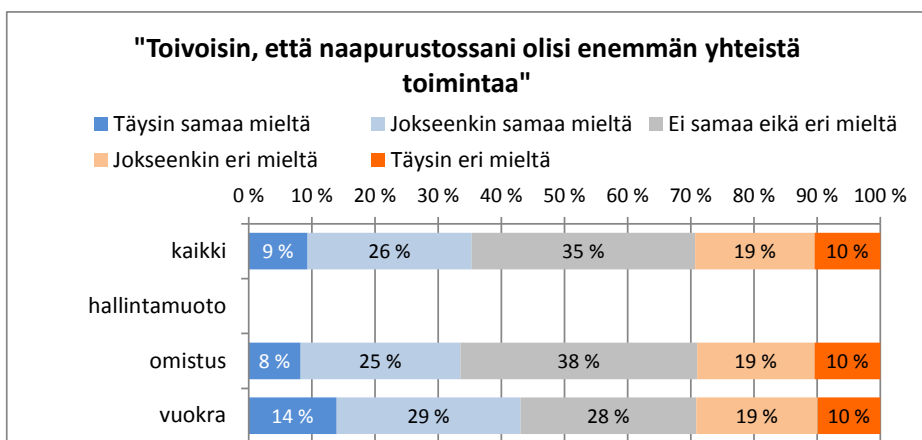
Kaikista vastaajista 14 prosenttia tunnisti omassa naapurustossaan tällaisen ilmiön, kun taas 73 prosenttia vastasi kieltävästi. Vuokra-asukkaista joka kolmas ilmoitti liiallisen asukasvaihtuvuuden haittaavan tutustumista naapureihin, mutta omistusasukkaiden ryhmässä tämä oli paljon harvinaisempaa.

Vastaajilta tiedusteltiin myös, kaivattaisiinko enemmän naapurikontakteja tai naapuruston yhteistä toimintaa.

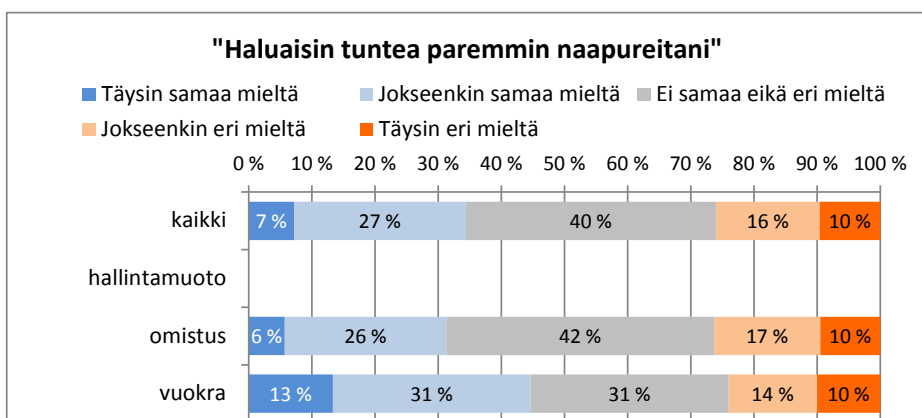
Kaikista vastaajista kolmannes haluaisi tuntea nykyistä paremmin naapureitaan, noin joka neljäs ei haluaisi ja varsin suuri osuus, 40 prosenttia ei ottanut tähän kantaa (kuva 5.5). Vuokra-asukkaista 44 prosenttia haluaisi tuntea paremmin naapureitaan, kun taas omistusasukkaista osuus oli 32 prosenttia.

Kuva 5.4

Kuva 5.5

Kuva 5.6

Nykyistä enemmän naapuruston yhteistä toimintaa kaipasi noin kolmannes (35 %) vastaajista, kun taas noin 30 prosenttia vastasi kieltävästi ja 35 prosenttia ei ottanut kantaa (kuva 5.6). Vuokra-asukkaissa oli enemmän (43 %) lisää yhteistä toimintaa toivovia kuin omistaja-asukkaissa (33 %).

Vastauksia tarkasteltiin myös suhteessa nykyiseen naapuriystävien määrään. Nykyisen tilanteen ja toiveiden yhteistarkastelussa yhden ääripään muodosti 26 prosenttia vastaajista, joilla ei ole yhtään naapuriystävää mutta eivät haluaisikaan tuntea paremmin naapureitaan. Toisessa ääripäässä 15 prosentilla vastaajista oli jo useita naapuriystäviä mutta haluaisivat tuntea (vielä) paremmin naapureitaan. 28 prosentilla vastaajista oli useita naapuriystäviä eivätkä kaivanneet parempaa naapureiden tuntemista. 13 prosentilla vastaajista puolestaan ei ole yhtään naapuriystävää, mutta haluaisivat tutustua naapureihin paremmin.

Vastausten perusteella toiveet naapuruston tuntemisen suhteen vaihtelevat siis erittäin paljon. Osa ei kaivannut naapuriystäviä lainkaan, kun taas toinen osa asukkaista toivoi hyvinkin vahvaa yhteisöllisyyttä.

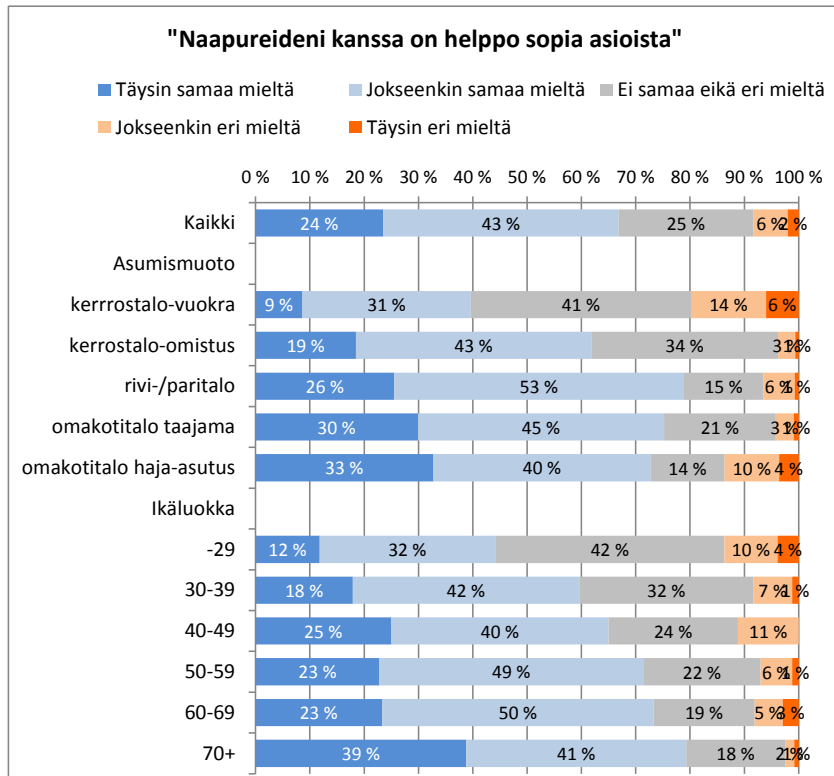
Kiinnostava tulos oli se, että vuokra-asukkaissa oli verrattain suuri osuus niitä, jotka haluaisivat tuntea paremmin naapureitaan ja kaipasivat lisää yhteistä toimintaa. Näiden toiveiden toteutumista haittaa vuokra-asuntojen ja -talojen suuri asukasvaihtuvuus. Tämänsuuntaisia tuloksia on saatu aiemminkin (Silvennoinen & Hirvonen 2002).

Mielipiteitä omista naapureista

Entä missä määrin suomalaiset naapurustot koetaan sopuisina ja toisaalta kuinka yleisiä ovat sellaiset kielteiset ilmiöt kuin liiallinen naapureiden tarkkailu tai valitusherkkyys. Näitäkin asioita selvitettiin mielipideväärittämällä. Ensinnäkin vastaajilta tiedusteltiin kantaa väittämään ”naapureideni kanssa on helppo sopia asioista”. Kuvasta 5.7 selviää, kuinka tähän vastattiin.

Kaksi vastaajaa kolmesta katsoi, että naapureiden kanssa on helppo sopia asioista. Täysin samaa mieltä oli 24 prosenttia ja jokseenkin samaa mieltä 43 prosenttia. Väittämän kanssa eri mieltä oli vain kahdeksan prosenttia vastaajista – täysin eri mieltä kaksi prosenttia ja jokseenkin eri mieltä kuusi prosenttia. Verrattain moni, joka neljäs, ei ottanut kantaa. Todennäköisesti monelle näin vastanneelle ei ole vielä tullut eteen tilannetta, että naapureiden kanssa olisi tarpeen sopia mitään.

Talotyyppi selitti vastauksia siten, että kerrostaloasukkaat valitsivat pientaloasukkaita selvästi useammin vaihtoehdon ”ei samaa eikä eri

Kuva 5.7

mieltä". Luultavasti juuri kerrostaloasukkaissa on paljon niitä, jotka eivät ole olleet juuri tekemisissä naapurien kanssa eivätkä siksi osaa ottaa kantaa. Lisäksi kerrostaloasukkaiden ryhmässä ilmeni eroja asunnon hallintamuodon mukaan. Vuokra-asukkaat olivat selvästi harvemmin samaa mieltä väittämän kanssa (40 %) kuin omistusasukkaat (62 %). Vuokra-asukkaista useampi ei ottanut kantaa ollenkaan, mutta myös eri mieltä olevien osuus oli vuokralaisissa suurempi (20 %) kuin omistajissa (4 %).

Suuri enemmistö pientaloasukkaista oli sitä mieltä, että naapurien kanssa on helppo sopia asioista. Taajamien ja maaseudun omakotitaloasukkaiden vastauksissa oli eroa sikäli, että väittämän kanssa eri mieltä olevia oli maaseudulla hieman enemmän (14 %) kuin taajamissa (4 %).

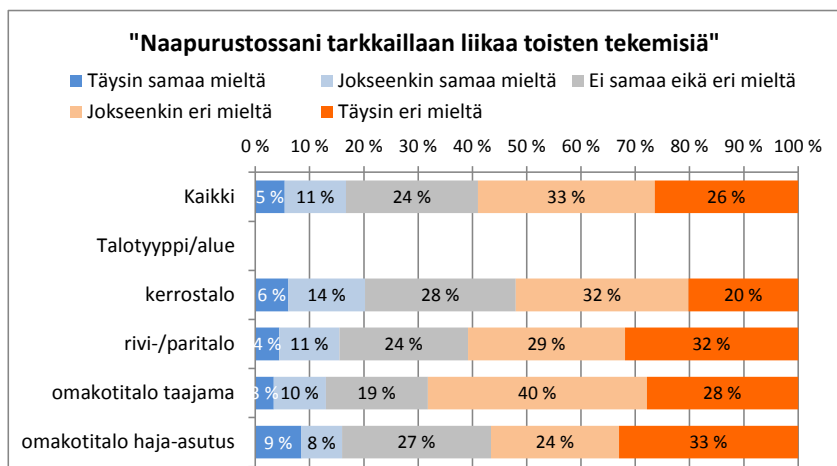
Vastaaajan ikä selitti vastauksia siten, että mitä iäkkäämpi vastaaja sitä useammin hän piti naapurustoaan sopuisana. Mitä nuorempi vastaaja oli, sitä useammin hän vastasi "ei samaa eikä eri mieltä". Myös eri mieltä olevia oli eniten nuorimmissa (14 %) ja vähiten vanhimmissa (3 %), mutta ei siis missään ikäluokassa kovin suurta osuutta.

Yhteisöllisyys ja kiinnostus muiden naapureiden asioihin ei ole aina pelkästään positiivinen asia, vaan sillä voi olla häiritseviä lieveilmiöitä:

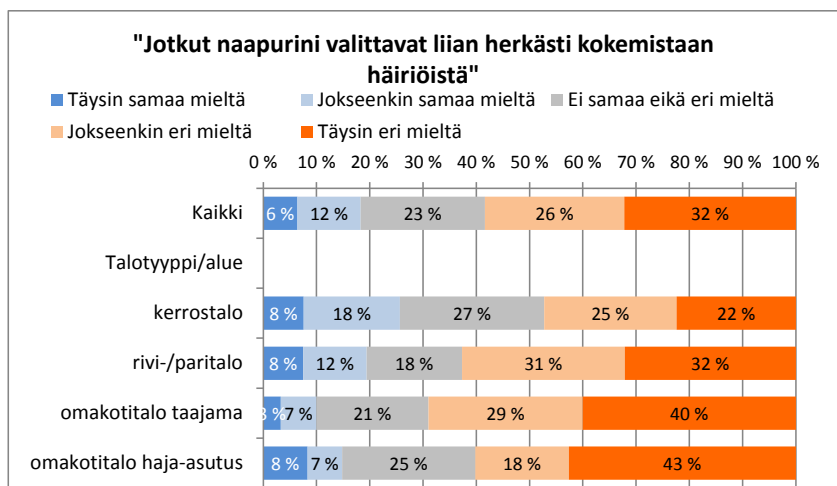
esimerkiksi tarkkaillaan liikaa naapureiden elämää ja puututaan siihen liian kärkevästi. Kyselyssä selvitettiin, kuinka yleisiä tällaiset ilmiöt olivat.

Liiallinen naapuruston tarkkailu ei ollut kovin yleinen ongelma (kuva 5.8). Melko pieni osa (16 %) vastaajista katsoi että ”naapurustossani tarkkaillaan liikaa toisten tekemisiä”, kun taas 60 prosenttia oli eri mieltä väittämän kanssa ja joka neljäs ei ottanut kantaa.

Kuva 5.8

Myöskään liiallinen valitusherkkyys ei ollut ongelma suurimmassa osassa vastaajien naapurustoja (kuva 5.9). 18 prosenttia yhtyi väittämään ”jotkut naapurit valittavat liian herkästi kokemistaan häiriöistä”, vajaat 60 prosenttia oli eri mieltä ja lähes joka neljäs ei ottanut kantaa.

Kuva 5.9

Nämä kummatkin naapurusto-ongelmat olivat yleisimpiä kerrostalovastaajilla ja harvinaisimpia taajamien omakotitalovastaajilla. Silti kerrostaloissakaan näitä ongelmia kokeneiden osuus ei noussut kovin korkeaksi: liiallista tarkkailua esiintyi joka viidennen ja liian herkkää valittamista joka neljännen kerrostalovastaajan naapurustossa.

6 Naapurihäiriöt ja kiistat

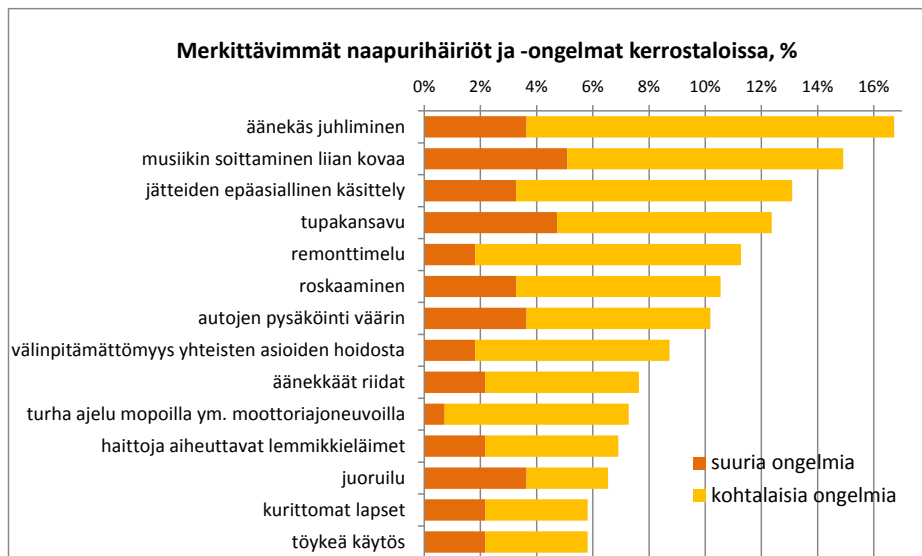
Naapureista aiheutuu joskus häiriöitä tai ongelmia, jotka ratkaisemattomina ovat potentiaalisia kiistojen aiheita. Kyselyllä haluttiin selvittää ensinnäkin erityyppisten ongelmien yleisyyttä ja toiseksi, missä määrin niistä oli seurannut kiistoja. Tulosten tulkinnassa on tärkeää huomata, että häiriöiden ja kiistojen esiintyvyyttä kysyttiin koko asumisajalta. Keskimääräinen asumisaika oli aineistossa varsin pitkä: mediaani oli 11 vuotta ja keskiarvo vielä pitempi.⁷

Häiriöt eri talotyypeissä

Vastaajilta kysyttiin melko pitkän 45-kohtaisen luettelon avulla, missä määrin erilaiset naapureihin liittyvät asiat ovat aiheuttaneet häiriöitä tai ongelmia nykyisessä asuinpaikassa. Etäisyys naapureihin on hyvin erilaista esimerkiksi kaupunkien kerrostaloissa ja maaseudun omakotitaloissa. Siten oli odotettavissakin, että talotyyppi selitti näitä vastauksia selvästi. Kerrostalojen vastaajat ilmoittivat yleisesti ottaen häiriöitä eniten ja omakotiasukkaat vähiten rivitalovastaajien sijoittuessa keskivaiheille. Lisäksi eri talotyypeissä merkittävimmät ongelmat olivat suureksi osaksi erilaisia. Seuraaviin kuviin vastauksia on eritelty talotyypeittäin. Kunkin talotyypin osalta on kuvissa esitetty merkittävimmät häiriöt ja ongelmien aiheuttajat.

⁷ Toinen vaihtoehto olisi ollut kysyä rajattua aikaa, esimerkiksi yhden tai muutaman viimeisen vuoden jaksoa. Tällöin tapahtumat olisivat olleet vastaajilla tuoreempina muistissa ja luvut siten luotettavampia, mutta toisaalta harvemmin toistuvien ilmiöiden yleisyydestä ei olisi saatu juuri mitään tietoa. Kysymällä koko asumisajalta saadaan paremmin tietoa harvinaisemmistakin ilmiöistä. Tällöin kuitenkin vastausten luotettavuus kärsii jonkin verran pisimpään asuneiden osalta, koska vanhimpien tapahtumien muistikuvat ovat osaksi jo haalistuneet.

Kerrostaloissa merkittävimmistä häiriöistä moni liittyi meluun (kuva 6.1). Noin 15–16 prosenttia vastaajista oli kokenut vähintään ”kohtalaisia” ongelmia äänekkäästä juhlimisesta ja musiikin soittamisesta. Neljäntoista merkittävimmän häiriön listalla oli kolme muutakin melukohtaa: remonttimelu, turha ajelu moottoriajoneuvoilla ja äänekkäät riidat.

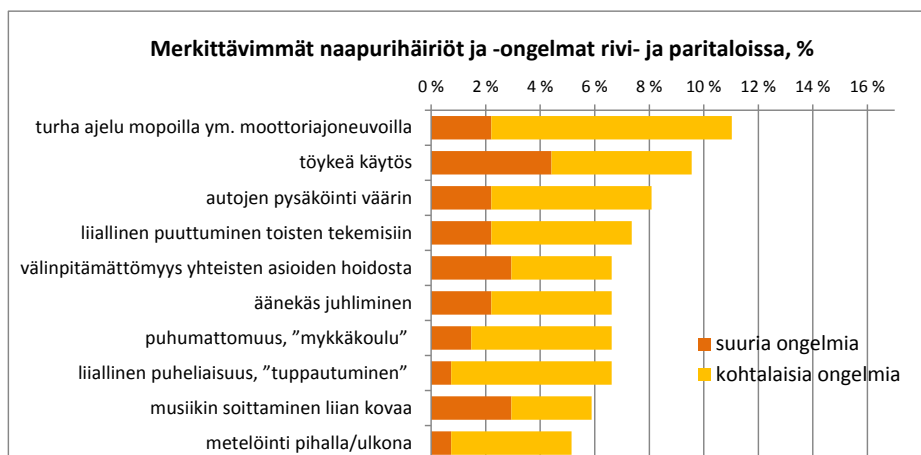
Kuva 6.1

Melko korkealle listalla ylsivät jäteasiat: jätteiden epäasiallinen käsittely ja roskaaminen. Tupakansavu oli myös yksi yleisimmistä ongelmien aiheuttajista: siitä oli aiheutunut 12 prosentille vastaajia vähintään ”kohtalaisia” ongelmia.

Osa ongelmakohdista liittyi asukkaiden väliseen vuorovaikutukseen. Tällaisia olivat juoruilu, liiallinen puuttuminen toisten tekemisiin ja töykeä käytös.

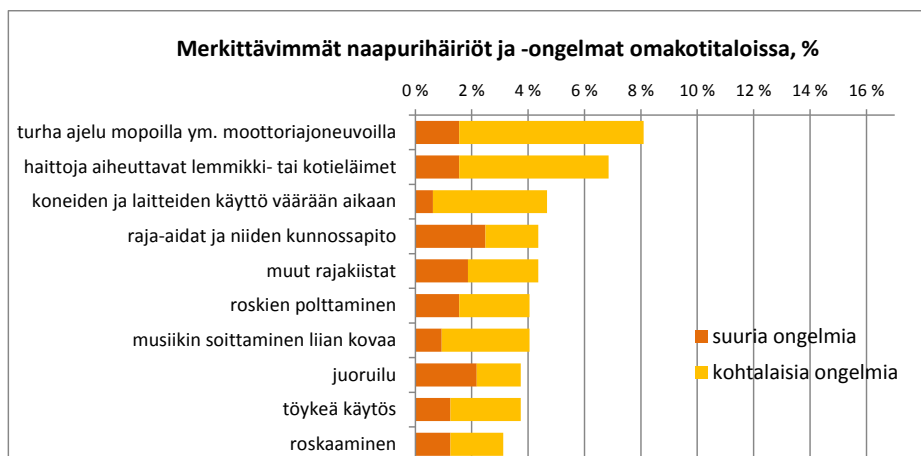
Muita kerrostalonaapuruuden ”kipupisteitä” olivat vastausten mukaan autojen pysäköinti, välinpitämättömyys yhteisten asioiden hoidosta, lemmikkieläimet ja lasten kurittomuus.

Rivi- ja paritaloissa merkittävimpien häiriöiden listalla esiintyi useita meluasioita: turha ajelu, äänekas juhliminen, musiikin soittaminen sekä metelöinti ulkona (kuva 6.2). Samoin siinä oli monia asukkaiden väliseen vuorovaikutukseen liittyviä kohtia kuten töykeys, liiallinen puuttuminen toisten tekemisiin, puhumattomuus ja liiallinen puheliasuus. Lisäksi nousivat esiin välinpitämättömyys yhteisten asioiden hoidosta ja autojen pysäköinti.

Kuva 6.2

Omakotitalojen vastaajat ilmoittivat yleisimmäksi (8 %) vähintään "kohtalaisia" ongelmia aiheuttaneeksi asiaksi turhan ajelun moottoriajoneuvoilla (kuva 6.3). Eläimistä koituneet haitat olivat toiseksi yleisin kohta (7 %). Huomattava osa omakotitalovastaajista oli maaseudulta, joten kysymykseen tulevat lemmikkieläinten ohella myös kotieläimet.

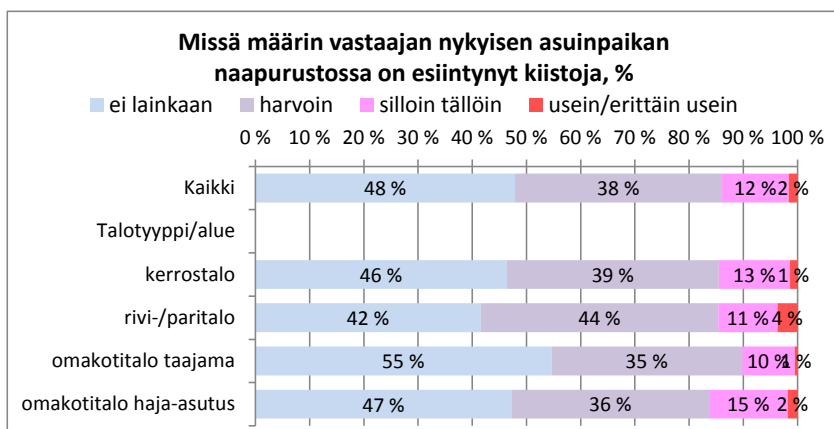
Kuva 6.3

Muissa kohdissa merkittäviä ongelmia ilmoittaneiden osuus jäi hyvin pieneksi. Kymmenen yleisimmän ongelman listalla esiintyivät koneiden ja laitteiden käyttö väärään aikaan, erilaiset rajakiistat, roskaaminen ja roskien poltto, musiikin soittaminen, juoruilu ja töykeä käytös.

Kiistojen yleisyys

Tutkimushankkeen yksi keskeinen teema oli naapureiden väliset kiistat. Lomakkeessa tiedusteltiin ensinnäkin, missä määrin vastaajan nykyisen asunnon naapurustossa oli esiintynyt naapuruuskiistoja sekä toiseksi, oliko vastaaja itse ollut niissä osallisena. Lisäksi tiedusteltiin avokysymyksellä, mistä kiistat olivat johtuneet.

Tulosten tulkinnassa on otettava huomioon ensinnäkin, että kysymykset koskivat periaatteessa koko asumisaikaa nykyisessä asuinpaikassa eli keskivertovastaajalla melko pitkää ajanjaksoa: asumisajan keskiarvo oli noin 14 ja mediaani 11 vuotta. Toiseksi on syytä huomata, että tässä tulevat esiin vain vastaajan tiedossa olevat kiistat. Yksittäisellä asukkaalla ei aina ole tietoa muiden naapureiden keskinäisistä kiistoista, varsinkaan vähäisemmistä. Kuvasta 6.4 ilmenee vastaajan tiedossa olevien naapuruuskiistojen yleisyys.

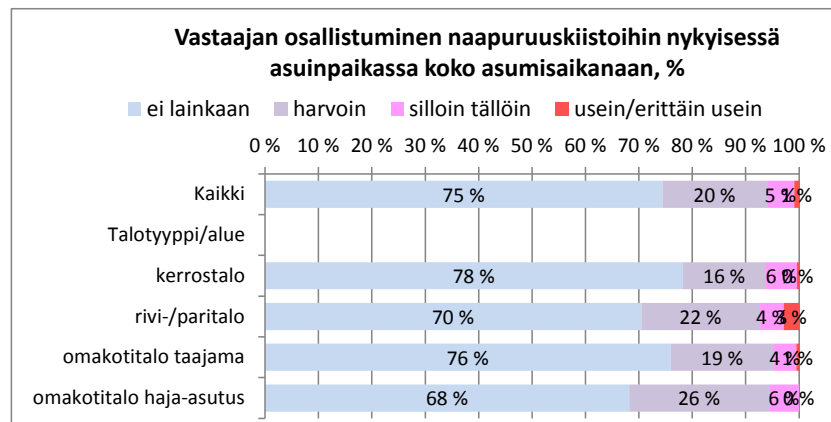
Kuva 6.4

Noin joka toinen vastaaja ilmoitti, että kiistoja ei ole ollut nykyisen asuinpaikan naapurustossa lainkaan. Vajaat 40 prosenttia valitsi vaihtoehdon ”harvoin”, 12 prosenttia vastasi ”silloin tällöin” ja vain kaksi prosenttia vastasi, että niitä on ollut usein. Riittäisi luonnehdittavia naapurustoja näyttäisi siis olevan suhteellisen pieni osuus kaikista.

Talotyypeittäin eriteltynä rivitaloasukkaat ilmoittivat hieman muita yleisemmin kiistoja esiintyneen (58 % ainakin joskus) ja taajamien omakotitaloasukkaat puolestaan harvemmin (45 % ainakin joskus). Kerrostaloasukkaat sekä haja-asutusalueiden asukkaat sijoittuivat välimaastoon: 53–54 prosenttia vastasi kiistoja esiintyneen ainakin joskus. Asunnon hallintamuoto (vuokra/omistus) ei selittänyt kiistojen yleisyyttä. Myöskään

paikkakunnan koko, jonka voi katsoa mittaavan jollakin tavalla asumisen urbaanisuutta, ei selittänyt vastauksia.

Kolme neljästä vastaajasta ei ollut osallistunut koskaan naapuruuskiistoihin nykyisessä asuinpaikassaan (kuva 6.5). Joka viides oli osallistunut harvoin, viisi prosenttia silloin tällöin ja vain yksi prosentti usein tai erittäin usein.

Kuva 6.5

Kerrostalojen ja taajamien omakotitalojen vastaajilla naapuruuskiistoihin osallistuminen oli ollut hieman harvinaisempaa (22–24 % edes joskus) kuin rivitalojen ja maaseudun omakotitalojen vastaajilla (30–32 % edes joskus). Asunnon hallintamuoto tai paikkakunnan koko eivät selittäneet näitäkään vastauksia.

Vuokra-asukkaiden asumisaika oli keskimäärin lyhyempi kuin omistusasukkaiden. Siksi sekä kiistojen esiintymistä että vastaajan osallistumista niihin tutkittiin vielä siten, että vakioitiin asumisaika rajaamalla tarkastelu alle viisi vuotta asuneisiin. Hallintamuoto ei tämän vakioinnin jälkeenkään selittänyt kumpaakaan asiaa.

Kiistojen yleisyyttä koskevia vastauksia voi tulkita Risto Haverisen ja Hilka Heinosen (2012) naapuruuskiistatyyppittelyn valossa. He ovat jao-telleet kiistatilanteita yhtäältä yksittäisiin kiistoihin ja toisaalta erilaisiin toistuvien kiistojen tyypeihin (kasautuvat, ketjuuntuvat, krooniset ja laa-jenevat kiistat). Niissä tapauksissa, joissa kiistoja vastattiin esiintyneen ”usein”, kyse on todennäköisesti juuri tällaisista kiistojen sarjoista tai jat-kumoista. Tapauksissa, joissa kiistoja on esiintynyt ”harvoin”, kyseessä on ilmeisesti yksi tai (pitemmän ajan kuluessa) useampia yksittäisiä kiistoja, jotka on kohtuullisessa ajassa hoidettu pois päiväjärjestyksestä.

Vakavien kiistojen yleisyyttä kartoitettiin kyselyssä myös toisella tavalla. Vastaaajilta kysyttiin kantaa väittämään ”riidat naapureideni kanssa haittaavat nykyisin elämääni huomattavasti”. Täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli vain yksi prosentti ja jokseenkin samaa mieltä kaksi prosenttia, kun taas 88 prosenttia oli eri mieltä ja yhdeksän prosenttia ei ottanut kantaa. Vakavat, selvästi elämänlaatua huonontavat naapuruuskiistat näyttäisivät siis näiden lukujen valossa olevan suhteellisen harvinaisia. Hyvin vakavien kiistojen kohdalla tietenkin jokainen tapaus on liikaa.

Kiistojen syyt

Avokysymyksellä tiedusteltiin, mistä naapurustossa mahdollisesti esiintyneet kiistat ovat johtuneet. Suurin osa vastanneista mainitsi tässä kohtaa konkreettisia häiriöitä ja tilanteita. Osa vastasi pikemminkin psykologisten syiden tai luonteenpiirteiden kannalta (esim. kateus, pikkumaisuus, ajattelemattomuus, itsekeskeisyys, äkipikaisuus, herkkänahkaisuus, uteliaisuus, vallanhalu). Tiedonkulun ongelmat tulivat myös esiin (esim. väärinkäsitykset, tietämättömyys ja juoruilu). Liiallinen alkoholinkäyttö mainittiin melko usein taustatekijänä kiistoille.

Eri talotyypeissä painottuvat suureksi osaksi erilaiset kiistanaiheet. Seuraavassa on esitetty joitakin tyypillisiä esimerkkejä, millaisia asioita eri talotyypeissä asuvat vastaajat mainitsivat.

Kerrostaloissa selvästi tavallisin kiistanaihe oli häiritsevä melu, tyypillisinä esimerkkeinä kovaääninen musiikki ja myöhään juhliminen.

Juhliminen ja musiikin huudattaminen yöaikaan.

Remontin (äänekkään) tekemisestä taloyhtiön remonttiaikojen ulkopuolella.

Erilaisista elämäntyyleistä: osa asukkaista vanhuksia ja osa nuoria jolloin esim. juhlista/metelöinnistä ongelmia.

Nuoret ravaavat yöllä rappukäytävässä tupakoimaan ulos kotibileiden aikana.

...perheillä asuu nuoria vielä kotona, taloyhtiössä voitaisiin keskustella tästä jokaviikonloppuisesta bilettämisestä öisin. Viikonloppuisin pitäisi saada levätä kovan työviikon jälkeen.

Verrattain monissa vastauksissa viitattiin myös lemmikkieläimiin, esimerkiksi koiriin. Niiden aiheuttamat kiistat liittyivät yhtäältä meluun (haukkuminen, ulvonta) ja toisaalta siisteyteen ja hajuhaittoihin:

Pyykkituvan siivoamisesta + koiran/kissan karvoista pesukoneessa.

Huoneistosta tuleva paha haju.

Koirien haukunta ja ulosteet.

Rivitaloissa kiistojen aiheina esiintyi osaksi samantyyppisiä asioita kuin kerrostaloissa, mutta yleisyyssuhteet olivat erilaisia: melu ei korostunut aivan niin paljon. Melko usein mainittiin melu, lemmikkieläimet tai autojen pysäköinti:

Yöllinen juhliminen isolla ”köörillä”, musiikin jumputus, koirien haukunta.

Hälytyslaite liian herkkä. Jos vaikka pupu loikkii yöllä, herättää koko taloyhtiön.

Lasten meluaminen ja roskien heittäminen, vapaana kulkevat kissat.

Autojen paikoitus ahtaalla tontilla.

Rivitaloissa lienee kerrostaloja tavallisempaa se, että joitakin tehtäviä sovitaan taloyhtiössä tehtäväksi vuoroin tai talkoilla. Näin säästetään kustannuksia, mutta tästä yhteisten tehtävien hoidosta muodostuu melko helposti erimielisyyksien aihe:

Osa hoitaa yhteisiä alueita enemmän kuin toiset.

Kaikki eivät huolehdi taloyhtiön yleisestä siisteydestä.

Talkootyöhön velvoittaminen, vaikka kyseessä oleva työ ja osallistuminen vapaaehtoista.

Lumitöiden teko talkoilla.

Esimerkiksi talkoisiin osallistuminen, yhteisten alueiden kunnossapito.

Jotkut laiminlyövät yhteisten alueiden nurmikon leikkuun.

Rivitaloissa oli esiintynyt muita talotyyppisiä hieman yleisemmin kiistoja. Samoin edellä kävi ilmi, että rivitalovastaajilla oli muita useammin joku naapuri, jonka kanssa on joskus vaikea tulla toimeen. Vaikka nämä piirteet olivat vain lieviä, niiden mahdollisia syitä voi pohtia. Kerrostaloihin verrattaessa yksi selitys voi olla yhtiökoko: pienissä rivitaloyhtiöissä erimielisyydet henkilöityvät helpommin. Suuressa kerrostaloyhtiössä asukas ei todennäköisesti odotakaan, että yhden asukkaan kanta painaisi kovin paljon. Siten on helpompi hyväksyä esimerkiksi yhtiökokouksen päätös, joka on vastoin omaa kantaa. Sitä vastoin pienessä rivitaloyhtiössä odotukset voivat olla korkeammalla sen suhteen, missä määrin itse

pääsee vaikuttamaan. Eräs rivitaloasukas kuvasi tämän tyyppistä tilannetta seuraavasti:

Hallituksen jäsenenä mieheni teki päätöksiä (lainmukaisia) joihin naapuri ei ollut tyytyväinen. Hän lopetti tervehtimästä meitä ja muitakin naapureita. Keskusteli asuntoonsa liittyvistä ongelmista isännöitsijän kanssa sähköpostilla.

Aiemmassa tutkimuksessakin on havaittu asunto-osakeyhtiön koolla olevan tämän suuntaista vaikutusta. Pienessä yhtiössä yhteiset asiat saattavat sujua helposti ja mutkattomasti, jos asukkaat tulevat hyvin toimeen keskenään – tai päinvastoin erityisen huonosti jos asukkaiden suhteet ovat tulehtuneet. Suuressa yhtiössä yhtäältä asiat etenevät jähmeämmin, mutta toisaalta erimielisyydet eivät samalla tavalla henkilöidy. (Manninen & Hirvonen 2004.)

Yksi ”hankala” asukas saattaa pienessä taloyhtiössä vaikeuttaa asioiden hoitoa enemmän kuin suuressa. Esimerkiksi eräs rivitaloasukas kertoi seuraavaa.

Naapurissamme asuu nykyään yksi ”vastarannan kiiski”, joka ei tule toimeen missään. Hän on pystynyt pilaamaan koko taloyhtiön maineen ja ilmapiirin.

Taajamien omakotitaloissa kiistojen syinä esiintyvät suhteellisen usein lemmikkieläimet:

Koirien irtiola.

Vapaana olevat kissat.

Koirankakat, vapaana kulkevat kissat.

Lemmikkien jätökset (kissat).

Omakotitaloissa kiistoja aiheina esiintyi myös erityyppisiä rajoihin liittyviä asioita: rajaojat ja -aidat, pensaat sekä puut ja näiden aiheuttamat varjostusongelmat:

Lumen luonti naapurin puolelle, raja-aidan kasvaminen naapurin puolelle, rakentaminen laittoman lähelle rajaa.

Rajaojien kunnossapidosta.

Kännissä naapuri halusi kaataa toisen naapurin korkeat männyt, joita on useita. Ne varjostavat toisen naapurin pihaa, vievät ilta-auringon.

Kulkuoikeudesta tontin läpi, raja-aidan rakentamisesta.

Maaseudun omakotitaloissa kiistojen syinä mainittiin melko usein eläintenpidon aiheuttamat haitat. Lemmikkieläinten ohella häiriöitä koituu maaseutuoloissa kotieläintalouteen liittyvästä toiminnasta:

Eläinten ulkonapidosta, lantakasojen läheisyys naapuriin.

Sianlietteen levittäminen perjantaina omakotitalojen välisille pelloille.

Porojen kulkemisesta tontilla.

Maaseudulla tulevat kuvaan mukaan myös yksityiset ja yhteisesti hoidettavat tiet. Näistä kysymyksistä syntyy suhteellisen helposti erimielisyyksiä:

Yhteisen yksityistien hoidosta.

Jonkun nuukuus tienpidon rahoituksessa.

Vastaaajien ajatuksia kiistojen vähentämiseksi

Vastaaajilta tiedusteltiin avokysymyksellä myös sitä, kuinka heidän mielestään naapuruuskiistoja voitaisiin ehkäistä tai ratkoa. Vastauksissa esiintyi melko yleisesti ajatus, että naapureihin tutustuminen ja positiivinen vuorovaikutus heidän kanssaan parantaa ilmapiiriä ja tekee helpommaksi tarvittaessa puhua myös ongelmista.

Naapureiden väliset lämpimät suhteet vähentävät konfliktien syntyä ja helpottavat niiden ratkaisua ja sovittelua.

Kaikenlainen yhteinen puuhastelu naapureiden kanssa auttaa tutustumisessa ja luo myönteistä yhteishenkeä.

Viettämällä yhteisiä peli-iltoja esim lentopallo, pitämällä grilli-iltoja joihin kaikki naapurit kutsutaan, kaikki voivat tuoda jotain purtavaa. Lapsille olympialaiset tai hiihtokisat.

Naapureihin tutustuminen ... vanhanajan nimipäivät ja syntymäpäivät, naapureiden kanssa yhteisen ajan viettäminen.

Osa vastaajista puolestaan korosti toisten asioihin puuttumattomuuden periaatetta kiistojen välttämiseksi:

Asiallinen ystävällisyys + riittävä etäisyys parasta. Entisaikojen yhteisöllisyyteen ei ole paluuta vaikka sitä kaipaisikin.

Parasta on kun ihmiset elävät omaa elämäänsä häiritsemättä naapureitaan ja käyttämättä heitä.

Maaseudulla ja kaupungissa asumisen eduista ja haitoista esitettiin aivan erisuuntaisiakin mielipiteitä:

Maaseudulla yhteisöllisyys edistää naapurisopua ja ihmiset ovat tekemisissä enempi naapureiden kanssa kuin kaupungeissa.

... jokainen soisi elää tyylillään eikä liikaa puuttua toisten tekemisiin. Täällä maalla näköjään ei osata muuta kuin juoruta. Harkitsemme muuttoa takaisin kaupunkiin.

Eräs vastaaja katsoi, että naapuruston jonkinasteinen homogeenisuus edesauttaa naapurisopua.

Kun samassa elämäntilanteessa olevia ja samanikäisiä ihmisiä asuu samalla alueella, on helppoa tulla toimeen naapuriensa kanssa.

Eräs vastaaja puolestaan esitti, että taloyhtiöitä voitaisiin tarkoituksella profiloida joidenkin elämäntapapiirteiden mukaan, esimerkkeinä täysin savuttomat tai lemmikkieläinten pitäjille suunnatut taloyhtiöt.

Olisi hyvä jos taloyhtiö voisi kieltää tupakoinnin kokonaan sisätiloissa. Kerros- ja rivitalot voisivat olla eri elämäntavoille suunnattuja: omat taloyhtiöt ... tupakoitsijoille, lemmikki-ihmisille jne.

Käytännössä tämäntyyppinen profilointi olisi mahdollista lähinnä uusissa, perustettavissa taloyhtiöissä, joissa voitaisiin jokin talon erityispiirre tai rajoitus (kuten savuttomuus) alun pitäen ottaa huomioon säännöissä ja markkinoida asuntoja tältä pohjalta.

Joissakin tapauksissa ongelmia voisi ehkäistä jo selkeämpi ja näkyvämpi tiedottaminen säännöistä, tarvittaessa useammallakin kielellä:

Hyvän käytöksen ohje rappukäytävään.

Taloyhtiön asumiskäytänteistä ja tavoista tulee olla ohjeistukset kaikilla asukkailla, esimerkiksi miten lajittelu toimii, mitä tehdään lehtiroskille ynnä muuta sellaista tietoa näkyviin ja opastusta tarvitseville, esimerkiksi maahanmuuttajille pyykituvan käytössä.

7 Reagointi naapurihäiriöihin

Naapurihäiriöihin reagointi ja niihin puuttuminen muodosti yhden keskeisen tutkimusteeman. Kun naapurista aiheutuu häiriötä tai ongelmia, eri asukkaat reagoivat tilanteeseen hyvin eri tavoin. Keskeinen ulottuvuus on puuttumiskynnys tai -alttius: kuinka herkästi naapuriongelmiin puututaan. Puuttumisen muotoja voidaan jaotella suoraan ja epäsuoraan puuttumiseen. Jälkimmäiseen kuuluvat esimerkiksi kääntyminen viranomaisen puoleen ja ongelman hoitaminen taloyhtiön kautta. Naapurien kanssa toimeen tuleminen vaatii joustavuutta, mukautumiskykyä ja sopeutumista sietämään häiriötäkin johonkin mittaan. Toimivaan naapurivuorovaikutukseen kuuluu myös valmius muuttaa omaa käytöstä, jos naapuri aiheellisesti huomauttaa sen aiheuttavan häiriötä. Kaikkia näitä teemoja käsitellään tässä luvussa.

Reagointitavat

Asukas voi reagoida naapureista aiheutuviin häiriöihin ja ongelmiin monilla tavoin. Ensinnäkin hän voi yrittää vain sietää häiriötä, ainakin jos ongelma ei ole kovin suuri. Häiriöiden sietokynnys liittyy joustavuuden ja naapurihäiriöihin sopeutumisen teemaan, jota käsitellään tuonnempana. Hankalan naapurien välttely voi olla joidenkin ongelmien kohdalla aivan toimiva tapa helpottaa omaa tilannetta.

Toinen reagointitapa on suora puuttuminen eli puhuminen suoraan kyseiselle naapurille. Naapuria voi joko vaatia lopettamaan häiriötä aiheuttava toiminta tai sitten voi pyrkiä ainakin neuvotteluratkaisuun.

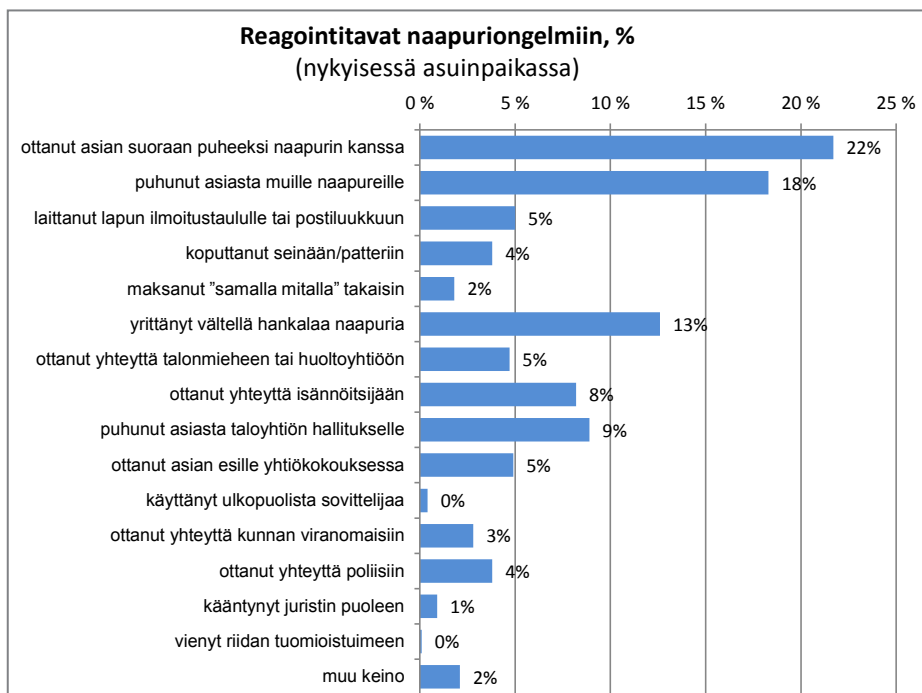
Edelleen asukas voi käyttää epäsuoran puuttumisen keinoja eli yrittää ratkaista ongelmaa kolmannen osapuolen kautta. Yksi vaihtoehto on puhua asiasta muille naapureille ja tiedustella heidän kantaansa. Muilta naapureilta haetaan tukea omille kokemuksille ja kenties yritetään muodostaa

koalitio häiriön aiheuttajaa vastaan. Asunto-osakeyhtiössä on tarjolla omat fooruminsa ongelmien käsittelyyn: niitä voi tuoda esiin yhtiökokouksessa tai hallituksessa. Isännöitsijä, huoltoyhtiö tai talonmies saattavat myös tulla kysymykseen mahdollisina tahoina, joiden puoleen kääntyä.

Kiistoja syntyy myös aiheista, jotka kuuluvat kunnan rakennustarkastus-, ympäristö- tms. viranomaisen toimialaan ja tällöin voidaan nämä viranomaiset tuoda mukaan kiistan käsittelyyn (ks. Heinonen & Haverinen 2012). Joskus turvaudutaan kärjistyneissä tilanteissa poliisiin, juristeihin ja oikeuslaitokseen. Yksi tapa reagoida pahoihin naapuruusongelmiin on ”jaloillaan äänestäminen” eli poismuutto, etenkin jos on muitakin syitä vaihtaa asuntoa.

Kaikkien näiden reagointitapojen yleisyyttä kartoitettiin kyselyssä. Vastaajalta tiedusteltiin valmiin listan avulla, mitä keinoja hän on käyttänyt naapureiden kanssa ilmenneissä kiistoissa ja ongelmissa nykyisessä asuinpaikassaan.

Esitetystä luettelosta tavallisin tapa ratkaista naapurihäiriöitä ja -ongelmia oli puhuminen suoraan niitä aiheuttaneen naapurin kanssa: 22 prosenttia kaikista vastaajista oli menetellyt näin (kuva 7.1). Lähes yhtä

Kuva 7.1

yleistä oli ollut puhuminen ongelmista muiden naapureiden kanssa (18 %). Hankalan naapurin välttely oli myös suhteellisen tavallista (13 %).

Epäsuoran puuttumisen keinoista melko yleistä oli asian hoitaminen taloyhtiön hallituksen tai isännöitsijän kautta, kumpaakin keinoa oli käyttänyt lähes joka kymmenes vastaaja. Sen sijaan viranomaisten puoleen kääntyminen oli harvinaisempaa: osuudet jäivät muutamaa prosenttiin vastaajista. Naapuruuskiistan vieminen tuomioistuimeen näyttää olevan aineiston perusteella erittäin harvinaista – juuri kukaan vastaaja ei ollut turvautunut siihen. Hyvin harva oli myöskään kääntynyt juristin tai ulkopuolisen sovittelijan puoleen.

Vastaajalta kysyttiin erikseen, onko hän koskaan muuttanut pois asunnostaan hankalien naapureiden vuoksi. Osoittautui, että tämä ei ollut kovin tavallinen ilmiö. Vastaajista vain kaksi ja puoli prosenttia oli muuttanut joskus elämänsä aikana yksinomaan hankalien naapureiden vuoksi. Lisäksi seitsemällä prosentilla naapurit olivat olleet osasy syy muuttoon. Asunnon talotyyppi tai hallintamuoto eivät merkitsevästi selittäneet tätä asiaa.

Avovastauksissa useat vastaajat totesivat asiallisen, suoran puheen ongelmista parhaaksi vaihtoehdoksi selvittää ongelmia.

Turha juoruilu pois. Juttele ongelmista asianosaisen kaa selkeästi eikä toisten kanssa kierrellen ... itse en pahastu suorasta ilmaisusta, tiedänpähän korjata asian.

Tykkään siitä että erimielisyyksistä puhutaan suoraan sen aiheuttajan kanssa eikä viranomaisten välityksellä tai selän takana.

... jutella asiasta naapurin kanssa suoraan eikä pelleillä virkavallan kanssa, niillä on muutenkin tekemistä.

Vaikka avoin ja suora asioiden selvittäminen olisi ihanteena, niin aina se ei syystä tai toisesta onnistu, kuten seuraavassa tapauksessa:

... en tunne naapureitani kunnolla joten en uskalla puuttua naapureiden häiriköintiin oikeastaan mitenkään. Seinänaapureitani en ole edes ikinä nähnyt mutta juuri he ovat ne melun aiheuttajat, joten olen jättänyt asian sikseen. Mielestäni asioihin tulisi kyllä rohkeasti puuttua ja paras tapa olisi huomauttaa esim. kirjeitse suoraan naapurille joka aiheuttaa kiistaa.

Kaikki edellä mainitut keinot eivät tule kysymykseen kaikissa asumismuodoissa. Siksi on syytä tarkastella vastauksia myös talotyypeittäin (taulukko 7.1).

Talotyypeittäin ilmeni joitakin eroja reagoitintapaprofilissa. Rivitaloasukkaista lähes joka kolmas oli puhunut suoraan ongelmia aiheuttaneen

Taulukko 7.1. Reagointitavat naapuriongelmiin talotyypeittäin.

	kerros- talo	rivi-/pari- talo	omakoti- talo
ottanut asian suoraan puheeksi naapurin kanssa	20 %	31 %	20 %
puhunut asiasta muille naapureille	19 %	22 %	17 %
laittanut lapun ilmoitustaululle tai postiluukkuun	10 %	4 %	1 %
koputtanut seinään/patteriin	9 %	1 %	0 %
maksanut "samalla mitalla" takaisin	3 %	1 %	1 %
yrittänyt vältellä hankalaa naapuria	12 %	15 %	12 %
ottanut yhteyttä talonmieheen tai huoltoyhtiöön	11 %	3 %	0 %
ottanut yhteyttä isännöitsijään	15 %	12 %	1 %
puhunut asiasta taloyhtiön hallitukselle	17 %	12 %	1 %
ottanut asian esille yhtiökokouksessa	8 %	10 %	0 %
käyttänyt ulkopuolista sovittelijaa	1 %	0 %	0 %
ottanut yhteyttä kunnan viranomaisiin	1 %	1 %	5 %
ottanut yhteyttä poliisiin	6 %	2 %	3 %
kääntynyt juristin puoleen	1 %	0 %	1 %
vienyt riidan tuomioistuimeen	0 %	0 %	0 %
muu keino	1 %	3 %	3 %

naapurin kanssa, kun taas kerros- ja omakotitalovastaajilla osuus jäi viidennekseen. Puhuminen muille naapureille ja hankalan naapurin välttely olivat suunnilleen yhtä yleisiä kaikissa talotyypeissä.

Jotkin kysytyt kohdat tulevat kysymykseen vain taloyhtiöissä. Kerrostaloasukkaista oli kääntynyt naapureista johtuvissa ongelmissa taloyhtiön hallituksen puoleen 17 prosenttia ja isännöitsijän puoleen 15 prosenttia. Rivitaloasukkaista osuudet olivat hieman pienempiä. Joka kymmenes oli ottanut asian esille yhtiökokouksessa niin kerros- kuin rivitaloasukkaidenkin ryhmässä. Kerrostalovastaajista joka kymmenes oli kääntynyt talonmiehen tai huoltoyhtiön puoleen, rivitaloasukkaista ei juuri kukaan.

Viranomaisten puoleen kääntyminen ei ollut kovin yleistä missään osaryhmässä. Omakotitaloasukkaista viisi prosenttia oli ottanut yhteyttä kunnan rakennustarkastus- ympäristö- tai muihin sellaisiin viranomaisiin. Kerrostaloasukkaista oli puolestaan kuusi prosenttia ottanut yhteyttä poliisiin.

Seuraavassa on avovastauksesta poimittu esimerkki, minkälaisessa tilanteessa vastaaja oli päättänyt soittamaan poliisille.

Musiikkia soitettu yöllä, äänekäs juhlinta hiljaisuuden aikaan. Olen soittanut poliisille, sillä en uskaltanut mennä itse koputtamaan. En siis edes tiedä, ketkä naapurit olivat kyseessä.

Viranomaisten puoleen kääntymisessä ilmenee joskus tämän mahdollisuuden aiheutontakin käyttöä.

Mummo soittaa poliiseille useammin kuin itse soitan äidilleni. Kerran olin omalla pihalla istumassa kun poliisit oli tulossa häätämään ja toisen kerran olin avaamassa pyörääni kun poliisi tulee ”kenen pyörää varastatte”

Naapuri hälytti palokunnan kun pihassa poltettiin roskia, vaikka polttamiseen oli viranomaisten lupa.

Taloyhtiön taso muodostaa siis yhden väliportaan, jonka kautta naapurusto-ongelmiin voi puuttua ja niitä ratkoa. Seuraavaksi tutkitaan, missä määrin vastaajat olivat puuttuneet ongelmiin taloyhtiöön liittyvien toimijoiden kautta. Vastaajista eriteltiin ne, jotka ovat nykyisessä asuinpaikassaan kääntyneet joko isännöitsijän, huoltoyhtiön, talonmiehen, taloyhtiön hallituksen tai yhtiökokouksen puoleen naapuriongelmissaan. Tarkastelusta on suljettu pois omakotitalot eli yhden asunnon pientalot, joita harvoin omistetaan taloyhtiön kautta.

Taulukko 7.2. Niiden osuus, jotka ovat puuttuneet naapuriongelmiin isännöitsijän, talo- tai huoltoyhtiön kautta (omakotitalot rajattu pois)

Kaikki	28 %
Talotyyppi/hallintamuoto:	
kerrostalo-omistus	35 %
kerrostalo-vuokra	25 %
rivitalo-omistus	25 %
rivitalo-vuokra	15 %

Kerros- ja rivitalojen vastaajista kaikkiaan 28 prosenttia oli hoitanut naapuriongelmiä taloyhtiöön liittyvien toimijoiden kautta nykyisessä asuinpaikassaan. Sekä talotyyppi että asunnon hallintamuoto selittivät tätä asiaa. Kerrostaloissa tämä oli jonkin verran tavallisempaa (31 %) kuin rivitaloissa (23 %) ja omistusasukkailla tavallisempaa (31 %) kuin vuokra-asukkailla (23 %). Kaikkein yleisimmin tällaista epäsuoraa puuttumista olivat harjoittaneet kerrostalojen omistusasukkaat ja puolestaan harvimmin rivitalojen vuokra-asukkaat. Yksi tekijä, joka vaikuttaa omistus- ja vuokra-asukkaiden eroon tässä asiassa on vuokra-asukkaiden huomattavasti lyhyempi asumisaika – tässähän kysyttiin puuttumista koko asumisajalta.

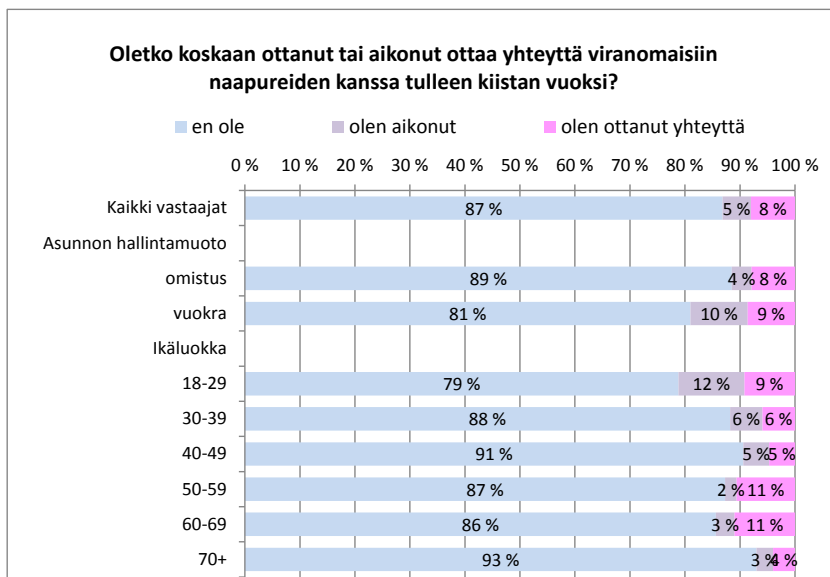
Aiemman taulukon tiedot huomioiden voi todeta, että kerrostaloissa painottui suhteellisesti enemmän epäsuora, rivitaloissa taas suora puuttuminen. Tämän suuntainen riippuvuus on luonnollista, koska kerrostaloyhtiöt ovat yleensä selvästi suurempia kuin rivitaloyhtiöt. Suuressa taloyhtiössä asukas ei tunne läheskään kaikkia naapureitaan. Vieraalle ihmiselle

on monesti vaikeampi mennä puhumaan ongelmista kuin tutulle. Suuressa talossa asukas ei aina edes tiedä, kuka naapuri ongelman on aiheuttanut, jolloin suora puuttuminen ei ole mahdollistakaan.

Viranomaisten puoleen kääntyminen

Epäsuoran naapurihäiriöön puuttumisen yksi muoto on kääntyminen viranomaisten (kunnan ympäristö tai rakennusvalvontaviranomainen, poliisi ym.) puoleen. Tätä asiaa haluttiin kyselyssä selvittää tarkemmin. Vastaajilta tiedusteltiin, onko hän koskaan kääntynyt tai aikonut kääntyä viranomaisten puoleen naapuruusongelmissa tai -kiistoissa sekä missä vaiheessa kiistaa viranomaiset yleensä otetaan mukaan kiistan käsitte-lyyn. Näissä kysymyksissä ei rajoitettu nykyiseen asuinpaikkaan, vaan myös aiempi asumishistoria otettiin huomioon.

Vastaajista kahdeksan prosenttia oli joskus (nykyisessä tai aiem-
massa asuinpaikassa) ottanut yhteyttä viranomaisiin naapureiden kanssa tulleen kiistan vuoksi ja lisäksi viisi prosenttia oli aikonut ottaa yhteyttä mutta ei ollut tehnyt sitä (kuva 7.2). Vuokra-asukkaat olivat aikoneet ottaa yhteyttä viranomaisiin yleisemmin (10 %) kuin omistusasukkaat (4 %), mutta toteutuneissa yhteydenotoissa ei ollut juuri eroa.

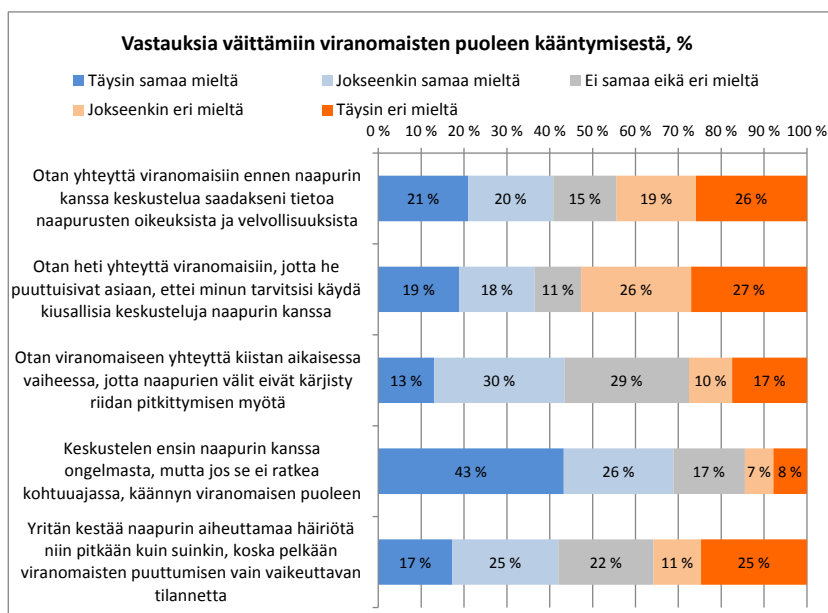

Kuva 7.2

Ikäryhmien välillä oli pieniä eroja viranomaisten puoleen kääntymisen yleisyydessä, joskaan missään ikäryhmässä osuus ei kohonnut kovin

korkeaksi. Ennako-oletus oli, että yhteydenottojen yleisyys kasvaisi iän myötä, koska tässä kysyttiin myös aiempia asuinpaikkoja ja siten kyseessä on eräänlainen ”kertymätieto”. Osaksi tämä pitikin paikkansa: yhteydenottoja viranomaisiin oli ollut 50–69-vuotiailla enemmän (10–11 %) kuin 30–49-vuotiailla (5–6 %). Nuorin ja vanhin ikäryhmä kuitenkin poikkesivat tästä säännöstä. Alle 30-vuotiaat olivat kääntyneet viranomaisten puoleen yhtä usein kuin vastaajat keskimäärin, vaikka heillä oli takanaan lyhyin itsenäinen asumishistoria. Lisäksi he olivat harkinneet yhteydenottoa viranomaisiin useammin kuin muut ikäryhmät. Yli 70-vuotiaat vastasivat puolestaan keskimääräistä harvemmin kääntyneensä viranomaisten puoleen.

Vastaajilta tiedusteltiin väittämäsarjan avulla mielipidettä siitä, missä vaiheessa naapuruuskiistaa on oikea tai sopivin ajankohta kääntyä viranomaisten puoleen (kuva 7.3). Tämä kysymyssarja oli vain niille, jotka olivat joko ottaneet tai aikoneet ottaa yhteyttä viranomaisiin. Näihin kysymyksiin vastasi noin joka kymmenes vastaaja (9–12 %). Väittämiä ei voi pitää varsinaisesti toisiaan poissulkevinä vaihtoehtoina. Todennäköisesti riippuu paljon kiistan aiheesta ja vastapuolen ominaisuuksista, missä vaiheessa viranomaisiin halutaan ottaa yhteyttä. Väittämäsarjasta saa kuitenkin suuntaa antavaa tietoa siitä, mitä asiasta ajatellaan.

Kuva 7.3

Eniten kannatusta sai väittämä ”keskustelen ensin naapurin kanssa ongelmasta, mutta jos se ei ratkea kohtuujassa, käänny viranomaisen puoleen”. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli noin 70 prosenttia kysymykseen vastanneista ja vain 15 prosenttia vastusti. Tämä menettely sopii ilmeisesti tilanteisiin, joissa naapurin kanssa on kohtalaisen toimivat puhevälit.

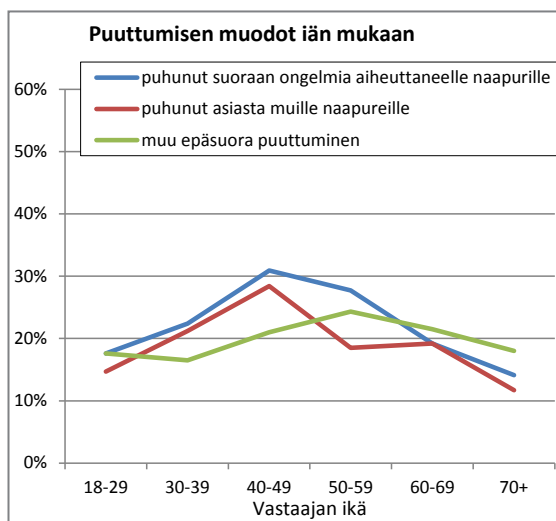
Myös aikaisella viranomaisten puoleen kääntymisellä oli kannattajansa. Noin 40 prosenttia halusi saada heiltä tietoa naapurusten oikeuksista ja velvollisuuksista jo ennen naapurin kanssa keskustelua. Suunnilleen yhtä moni halusi välttää riidan pitkittymisen ja välien kärjistymisen tai välttää kiusalliset keskustelut ottamalla viranomaiset mukaan jo aikaisessa vaiheessa.

Runsaat 40 prosenttia tähän vastanneista pelkäsi viranomaisten puuttumisen saattavan vaikeuttaa tilannetta ja siksi ei hevin halunnut kääntyä heidän puoleensa.

Vastausten perusteella näyttää siltä, että naapureiden väliset kommunikaatiovaikeudet ja tulehdusherkät välit voivat tilanteesta ja asukkaasta riippuen joko madaltaa kynnystä ja aikaistaa viranomaisten puoleen kääntymistä tai sitten vaikuttaa juuri päinvastoin korottaen viranomaisten puoleen kääntymisen kynnystä.

Puuttumisen muodot eri ikäryhmissä

Entä selittikö vastaajan ikä naapuriongelmiin puuttumista? Ensin tätä tutkitaan koko vastaajakunnan tasolla. Kuvaan 7.4 on eritelty ensinnäkin

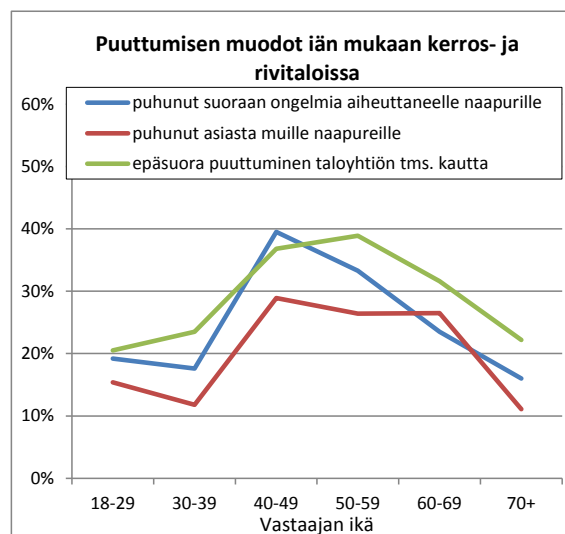
suora puuttuminen, toiseksi vaikuttamisyritys muiden naapurien kautta ja kolmanneksi ”muu epäsuora puuttuminen”, johon on yhdistetty kaikki ulkopuoliset tahot, kuten isännöitsijä, taloyhtiö, viranomaiset ja niin edelleen.

Kuva 7.4

Sekä suoran puuttumisen että muiden naapurien puoleen kääntymisen riippuvuus iästä näyttäisi olevan epälineaarinen. Molempia puuttumisen muotoja olivat nykyisessä asuinpaikassaan harjoittaneet yleisimmin keski-ikäiset vastaajat, harvimminkin taas nuorimmat ja vanhimmat vastaajat. Sitä vastoin epäsuora puuttuminen taloyhtiön tai ulkopuolisten kautta ei merkitsevästi riippunut iästä.

40–49-vuotiaista yli 30 prosenttia oli puuttunut ongelmiin suoraan ja lähes yhtä moni epäsuorasti muiden naapureiden kautta. Osuudet laskevat siirryttäessä vanhempiin tai nuorempiin ikäluokkiin.

Vastaajan iän ja erityyppisen puuttumisen yleisyyden riippuvuutta katsottiin vielä erikseen kerros- ja rivitalovastaajien osajoukossa eli siten, että omakotitalovastaajat rajattiin pois. Kuvaan 7.5 on eritelty kolme puuttumisen tapaa: suora puuttuminen, puhuminen muille naapureille sekä epäsuora puuttuminen taloyhtiön liittyvien toimijoiden kautta.

Kuva 7.5

Kaikkien kolmen puuttumisen muodon yleisyyden ja iän riippuvuus oli käyräviivaista. Yleisimmin niitä olivat harjoittaneet keski-ikäiset, vähiten taas nuorimmat ja vanhimmat vastaajat.

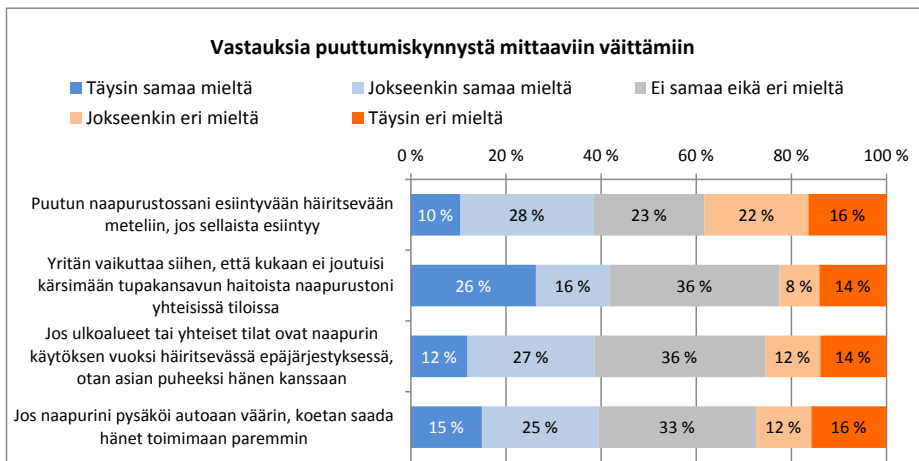
Nuorimmista vastaajista oli siis yleisesti ottaen selvästi pienempi osuus puuttunut naapuriongelmiin nykyisessä asuinpaikassaan kuin keski-ikäisistä. Tätä selittää osaltaan se, että asumisaika oli heillä yleensä lyhyt (alle 30-vuotiailla asumisajan mediaani oli 2 vuotta ja keskiarvo 3,9 vuotta). Toisaalta myös vanhimma ikäryhmästä (70+ vuotta) vain pienhäkö osuus vastasi puuttuneensa naapuriongelmiin, vaikka asumisaika

oli heillä varsin pitkä: mediaani 16 ja keskiarvo 21,5 vuotta. Kaikkein pisimpään asuneilla nämä muistinvaraiset vastaukset voivat olla jo hieman epäluotettavia, koska kovin vanhoista tapahtumista osa lienee jo painunut unohduksiin.

Puuttumiskynnys

Puuttumiskynnystä naapurihäiriöihin mitattiin kyselylomakkeessa kahdella tavalla. Ensinnäkin siinä oli väittämäsarja, joita ovat käyttäneet Haverinen ja Kouvo (2011) Turun seudulla toteutetussa nettikyselyssä.⁸ Näissä väittämässä oli aiheina yleisiä häiriötyyppejä: melu, tupakansavu, yhteisten tilojen ja alueiden epäsiisteys sekä pysäköintiongelmat. Toiseksi tiedusteltiin suoraan vastaajan omaa arviota siitä, kuinka herkästi hän puuttuu naapurista aiheutuviin ongelmiin.

Kuvassa 7.6 on esitetty vastausjakaumat neljään puuttumiskynnystä kartoittavaan väittämään.

Kuva 7.6

Naapurustossa esiintyvään häiritsevään meteliin vastasi puuttuvansa vajaat 40 prosenttia vastaajista (täysin/jokseenkin samaa mieltä). Vielä hieman useampi yrittäisi vaikuttaa naapuruston yhteisten tilojen savuttomuuteen. Noin 40 prosenttia ottaisi naapurin kanssa puheeksi, jos tämä

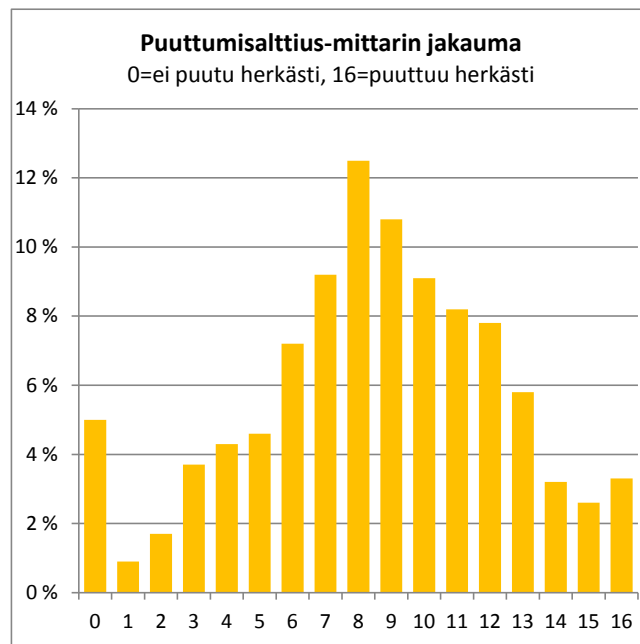
⁸ Aiemman kyselyn kokemusten pohjalta joidenkin siinä käytettyjen väittämien sanamuotoa hieman muutettiin, jotta mistään jakaumasta ei muodostuisi liian vinoa. Uudet muotoilut toimivatkin hyvin sikäli, että kaikkiin osioihin tuli riittävästi hajontaa.

aiheuttaisi epäjärjestystä yhteisissä tiloissa. Yhtä suuri osuus vastasi puuttuvansa naapurin väärään pysäköintiin.

Vaihtoehtoa ”ei samaa eikä eri mieltä” valittiin melko yleisesti, etenkin muissa kuin melukohdassa. Varsinkin omakotitaloasukkaat vastasivat usein näin. Nämä väittämät sopivatkin paremmin tiiviin taajama-asumisen oloihin eli kerros- ja rivitaloympäristöihin.

Neljä puuttumiskynnystä mittaavaa osiota korreloivat keskenään selvästi ja seuraavassa vaiheessa niistä muodostettiin summamuuttuja. Sen reliabiliteetti muodostui varsin hyväksi (Cronbachin Alpha = 0,78). Summamuuuttujan arvot vaihtelivat 0:sta 16:een siten, että mitä suurempi arvo sitä herkempi vastaaja on puuttumaan naapuruushäiriöihin. Sopiva nimitys mittarille oli siten ”puuttumisalttius”.

Puuttumisalttiutta kuvaavan mittarin jakauma on melko lähellä normaalijakaumaa, tosin nollan kohdalla on ylimääräinen ”piikki” (kuva 7.7).

Kuva 7.7

Entä minkälaisia eroja eri osaryhmien välillä löytyi puuttumisalttiutta kuvaavan mittarin arvojen suhteen? Seuraavaan taulukkoon on laskettu mittarin keskiarvoja erilaisten taustamuuttujien mukaan.

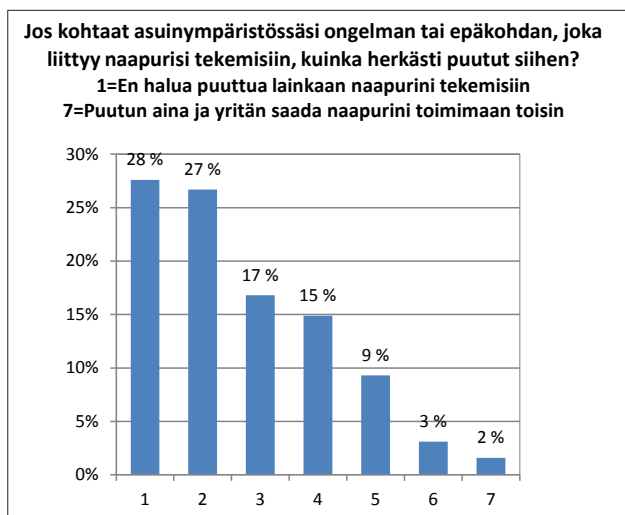

Taulukko 7.3. Puuttumisalttius-mittarin keskiarvo osaryhmittäin.

Kaikki	8,5
Asumismuoto	
kerrostalo vuokra	8,2
kerrostalo omistus	9,1
rivi-/paritalo	9,7
omakotitalo taajama	7,9
omakotitalo haja-asutus	7,3
Vastaajan ikä	
18–29	7,7
30–39	8,2
40–49	9,4
50–59	8,9
60–69	8,8
70+	7,7
Vastaajan sukupuoli	
nainen	8,8
mies	8,1

Asumismuodon mukaan puuttumisalttius oli suurinta rivitaloasukkailla ja toiseksi suurinta kerrostalojen omistusasukkailla. Vähäisintä se oli maaseudun omakotitaloasukkailla. Puuttumisalttiuden riippuvuus iästä osoittautui epälineaariseksi. Puuttumisalttius oli suurinta 40–49-vuotiailla ja väheni siirryttäessä nuorempiin tai vanhempiin ikäluokkiin. Naiset saivat mittarilla keskimäärin hieman korkeampia arvoja kuin miehet.

Puuttumisalttiudesta saatiin tietoa myös kysymyksestä, jossa kysyttiin suoraan vastaajan omaa arviota asiasta. Vastaaja sai arvioida siinä omaa puuttumiskynnystään seitsenportaisella asteikolla. Vastausjakauma on esitetty kuvassa 7.8.

Kuva 7.8

Jakauma painottui selkeästi korkean puuttumiskynnyksen päähän. Yli puolet (54 %) vastaajista valitsi arvon 1 tai 2 eli ei halua juuri puuttua naapurin tekemisiin. 41 prosenttia vastasi asteikon keskialueen arvoja 3–5 ja vain viisi prosenttia valitsi matalan puuttumiskynnyksen arvoja 6 tai 7.

Taulukkoon 7.4 on laskettu osaryhmittäisiä keskiarvoja näistä vastauksista.

Taulukko 7.4. Oma arvio puuttumisalttiudesta, keskiarvo.

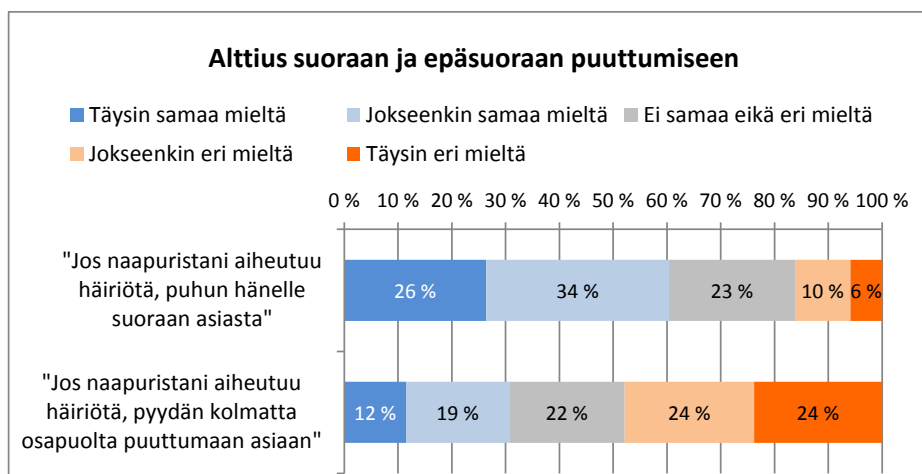
Kaikki	2,7
Talotyyppi/alue	
kerrostalo	2,7
rivi-/paritalo	3,0
omakotitalo taajama	2,6
omakotitalo haja-asutus	2,4
Vastaajan ikä	
18–29	2,8
30–39	3,2
40–49	3,0
50–59	2,8
60–69	2,6
70+	1,9

Sekä talotyyppi että vastaajan ikä selittivät omaa arviota puuttumisalttiudesta. Rivitaloasukkaat puuttuivat oman arvionsa mukaan herkimmin naapurihäiriöihin, kun taas maaseudun omakotitalojen asukkailla on korkein puuttumiskynnys. Ikäryhmistä 30–39-vuotiaat olisivat näiden vastausten mukaan altteimpia puuttumaan naapurihäiriöihin. Puuttumisalttius vähenee iän myötä ja vanhimpaan ikäryhmään kuuluvat ovat vähiten innokkaita puuttumaan. Asunnon hallintamuoto ei selittänyt merkittävästi näitä vastauksia.

Väittämistä koottu puuttumisalttius-mittarin arvo ja vastaajan oma arvio puuttumisalttiudesta korreloivat keskenään keskivahvasti (Pearsonin korrelaatiokertoimen arvo = 0,4). Myös riippuvuudet taustamuutujista olivat pääosin samansuuntaisia ja sikäli tulokset tukevat toisiaan. Näyttää selvältä, että rivitaloissa puuttumisalttius on muita talotyypejä suurempaa, kun taas maaseudulla on taajamia hieman korkeampi kynnys puuttua naapurin tekemisiin. Ikäryhmien suhteen riippuvuus on käyräviivainen, joskaan suurimman puuttumisalttiuden huippu ei sijoitu näillä eri mittareilla täsmälleen samaan ikäluokkaan.

Suora ja epäsuora puuttuminen

Naapurihäiriöihin puuttumisen kahdesta perusmuodosta, suorasta ja epäsuorasta puuttumisesta, kysyttiin vastaajilta myös väittämien muodossa. Kuvassa 7.9 on esitetty näiden väittämien vastausjakaumat koko vastaajakunnassa.

Kuva 7.9

Vastaajista 60 prosenttia yhtyi väittämään ”jos naapuristani aiheutuu häiriötä, puhun hänelle suoraan asiasta” (täysin/jokseenkin samaa mieltä), 16 prosenttia oli eri mieltä ja 24 prosenttia ei ottanut kantaa. Väittämän ”jos naapuristani aiheutuu häiriötä, pyydän kolmatta osapuolta puuttumaan asiaan” kanssa oli samaa mieltä 30 prosenttia, eri mieltä vajaa puolet ja runsas viidesosa ei ottanut kantaa. Nämä kaksi puuttumisalttiuden tyyppiä olivat suurimmaksi osaksi riippumattomia toisistaan (vain aivan vähäinen negatiivinen korrelaatio).

Epäsuora puuttuminen oli kerros- ja rivitaloissa suositumpaa kuin omakotitaloissa. Jokseenkin tai täysin samaa mieltä sitä koskevan väittämän kanssa oli kerrostaloissa 42 prosenttia, rivitaloissa 35 prosenttia ja omakotitaloissa 19 prosenttia. Tämä onkin luonnollista, koska edellisissä taloyhtiö ja siihen liittyvät toimijat (isännöitsijä, hallitus ym.) ovat suhteellisen helposti tavoitettavia ”kolmansia osapuolia”, joiden puoleen kääntyä. Alttius suoraan puuttumiseen ei paljonkaan eronnut talotyyppien välillä.

Entä kuinka alttius suoraan tai epäsuoraan puuttumiseen vaihteli suhteessa naapuruston sosiaalisiin piirteisiin, kuten asukkaiden välisiin

heikkoihin sekä vahvoihin siteisiin, yhteenkuuluvuuden tunteeseen ja luottamukseen, sosiaalisiin ongelmiin sekä asukasvaihtuvuuteen? Näitä kysymyksiä on aiemmin tutkittu Yhdysvalloissa (Warner 2007), joten tässä asetettiin tavoitteeksi selvittää, pätevätkö suomalaisessa kontekstissa samansuuntaiset riippuvuudet kuin amerikkalaisessa.⁹ Taulukoissa 7.5 ja 7.6 on esitetty aineistosta löydettyjä merkitseviä riippuvuuksia suoran ja epäsuoran puuttumisen osalta.

Taulukko 7.5. Alttius suoraan puuttumiseen eräiden naapurustoa koskevien vastausten mukaan

"Jos naapureistani aiheutuu häiriötä, puhun hänelle suoraan asiasta"	
– täysin/jokseenkin samaa mieltä	
Juttukavereiden määrä naapurustossa	
Ei yhtään	42 %
Yksi	49 %
Kaksi tai kolme	62 %
Vähintään neljä	65 %
Ystävien määrä naapurustossa	
Ei yhtään	51 %
Yksi	64 %
Kaksi tai kolme	65 %
Vähintään neljä	72 %
"Naapurustossani vallitsee yhteenkuuluvuuden tunne"	
Täysin samaa mieltä	72 %
Jokseenkin samaa mieltä	64 %
Ei samaa eikä eri mieltä	57 %
Jokseenkin eri mieltä	49 %
Täysin eri mieltä	52 %

Mitä enemmän vastaajalla oli juttelu- ja ystävyys-suhteita naapurustossa sekä mitä paremmaksi hän arvioi naapuruston yhteenkuuluvuuden tunteen, sitä suurempi alttius hänellä oli suoraan puuttumiseen. Yhdysvalloissa havaittiin samantyyppisiä riippuvuuksia. Lisäksi tässä aineistoissa havaittiin lievä käänteinen riippuvuus sosiaalisten ongelmien esiintyvyyteen alueella – tai tarkkaan ottaen vastaajan näkemykseen asiasta. Niillä vastaajilla, jotka yhtyivät väittämään "naapurustossani esiintyy paljon sosiaalisia ongelmia", alttius suoraan puuttumiseen oli 53 prosenttia, kun taas niillä, jotka olivat täysin eri mieltä kyseisen väittämän kanssa, osuus oli 68 prosenttia.

⁹ Amerikkalaisessa tutkimuksessa aineiston koko ja keräystapa mahdollistivat monitasomallien käyttämisen, jossa eroteltiin alue- ja yksilötason selittäjät; sen sijaan tämän kyselyn analyysissä oli mahdollista käyttää vain yksilötason muuttujia, joista osa kyllä koski vastaajan käsityksiä naapuruston ominaisuuksista. Vertailtavuus ei siis ole täydellinen, mutta suuntaa antavaa tietoa vertailusta silti saa.

Taulukko 7.6. Alttius epäsuoraan puuttumiseen eräiden naapurustoa koskevien vastausten mukaan

"Jos naapureistani aiheutuu häiriötä, pyydän kolmatta osapuolta puuttumaan" asiaan" – täysin/jokseenkin samaa mieltä	
"Asukasvaihtuvuus naapurustossani on niin vilkasta, että naapurit eivät ehdi tulla tutuksi"	
Täysin/jokseenkin samaa mieltä	52 %
Ei samaa eikä eri mieltä	36 %
Jokseenkin eri mieltä	30 %
Täysin eri mieltä	22 %
"Naapureihin voi yleensä luottaa"	
Täysin samaa mieltä	26 %
Jokseenkin samaa mieltä	29 %
Ei samaa eikä eri mieltä	39 %
Jokseenkin/täysin eri mieltä	47 %
"Naapurustossani vallitsee yhteenkuuluvuuden tunne"	
Täysin samaa mieltä	25 %
Jokseenkin samaa mieltä	30 %
Ei samaa eikä eri mieltä	29 %
Jokseenkin eri mieltä	29 %
Täysin eri mieltä	44 %

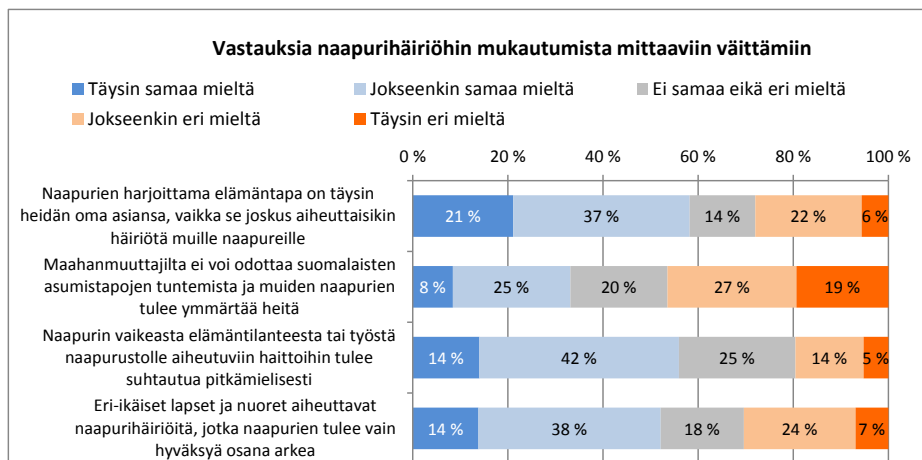
Alttiutta epäsuoraan puuttumiseen näyttäisivät kasvattavan naapuruston vilkas asukasvaihtuvuus, heikko luottamus naapureihin sekä naapuruston heikko yhteenkuuluvuuden tunne. Samansuuntaisia riippuvuuksia havaittiin yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa. Sitä vastoin esimerkiksi heikkojen ja vahvojen siteiden määrä naapurustossa ei merkittävästi selittänyt alttiutta epäsuoraan puuttumiseen.

Naapurihäiriöihin sopeutuminen

Asuminen ja eläminen toisten ihmisten lähellä edellyttää sekä toisten huomioonottamista omissa toiminnoissa että tiettyä joustavuutta ja suvaitsevaisuutta muiden aiheuttamien häiriöiden suhteen. Jälkimmäistä asiaa eli naapurihäiriöihin sopeutumista (adaptaatiota) mitattiin kyselyssä neljän väittämän avulla. Kysymykset koskivat suhtautumista häiriöihin, jotka johtuvat erilaisista elämäntavoista, kulttuurieroista, elämäntilanteista sekä lapsista ja nuorista. Kysymyssarja oli peräisin Haverisen ja Kouvon tutkimuksesta (2011).

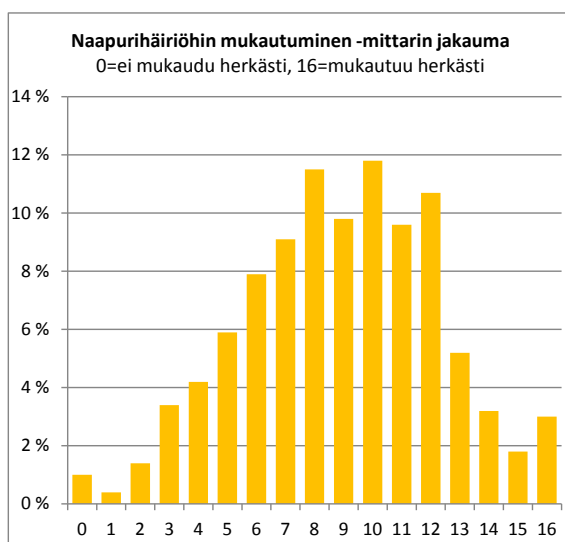
Vastaajista lähes 60 prosenttia hyväksyi ainakin suurin piirtein väittämän, että naapureiden elämäntapa on heidän oma asiansa, vaikka se joskus aiheuttaisi häiriöitä (kuva 7.10). Suunnilleen yhtä yleisesti ymmärrettiin vaikeiden elämäntilanteiden tai työn aiheuttamia häiriöitä. Noin joka

toinen oli vähintään ”jokseenkin” samaa mieltä sen näkemyksen kanssa, että naapureiden tulee hyväksyä lasten ja nuorten aiheuttamat häiriöt osana arkea. Maahanmuuttajien poikkeavat asumistavat eivät saaneet aivan samassa määrin ymmärrystä, vaan kyseiseen väittämään myöntävästi vastanneiden osuus jäi kolmannekseen, kun taas sitä vastusti lähes puolet.

Kuva 7.10

Väittämistä koostettiin yhdistetty mittari, joka sai arvoja 0–16. Mitä selvemmin vastaaja ilmoitti sietävänsä kysyttyjä häiriöitä, sitä korkeamman arvon hän sai tällä mittarilla. Mittarin reliabiliteetti oli kohtalaisen hyvä (Cronbachin Alpha = 0,690). Mittarin jakauma vastaa melko hyvin normaalijakaumaa (kuva 7.11).

Kuva 7.11

Naapurihäiriöihin mukautumista selittivät sekä talotyyppi, asuinpaikkakunnan koko että vastaajan ikä (taulukko 7.7). Omakotitalovastaajat saivat mittarilla keskimäärin suurempia arvoja kuin kerros- ja rivitalovastaajat. Tämän kanssa samansuuntainen piirre oli se, että pääkaupunkiseudulla ja muissa isoissa kaupungeissa asuvat saivat pienempiä arvoja kuin pienemmillä paikkakunnilla asuvat. Iän suhteen riippuvuus oli epälineaarista: Naapurihäiriöihin mukautuminen oli vähäisempää ikäryhmissä 30–59 vuotta, kun taas alle 30-vuotiaat ja yli 60-vuotiaat saivat mittarilla keskimäärin suurempia arvoja. Joustavimmin näyttäisivät naapurihäiriöihin suhtautuvan vanhimmat, yli 70-vuotiaat.

Avokysymyksistä löytyi esimerkkejä siitä, millaista liian vähäinen joustavuus vastaajan mielestä saattoi olla. Kiistoja oli syntynyt vastaajien mukaan seuraavista syistä:

Joidenkin naapureiden liian alhainen sietokyky normaaleja kerrostaloasumisen ääniä kohtaan (valittaminen narisevista ovensaranoista).

Elämäntilanteiden muuttuminen, ei muisteta millaista on olla lasten kanssa, nuoria pidetään häiriöinä.

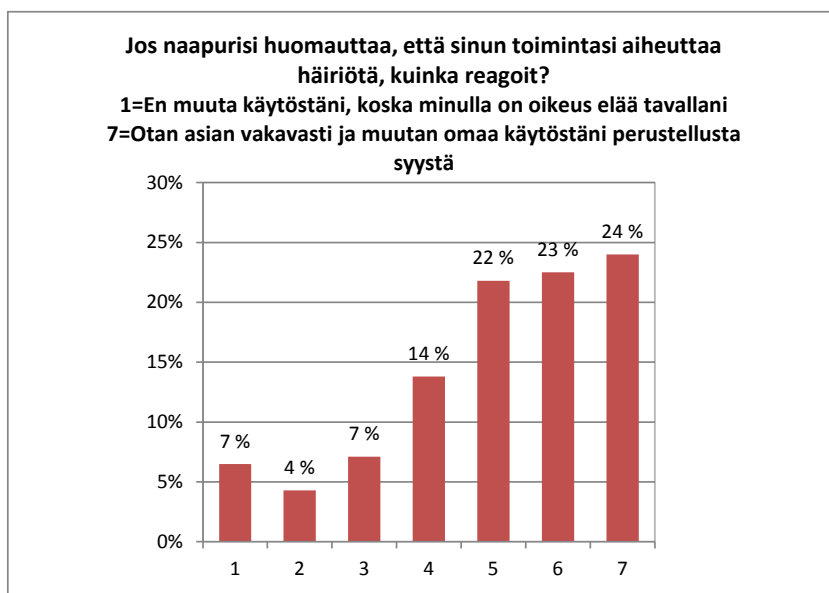
Lasten äänistä leikeissä, vaikka lapset leikkineet ihan luvallisilla leikkipaikoilla.

Taulukko 7.7. Naapurihäiriöihin mukautuminen -mittarin keskiarvo osaryhmittäin

Kaikki	8,9
Talotyyppi/alue	
kerrostalo	8,5
rivi-/paritalo	8,1
omakotitalo taajama	9,5
omakotitalo haja-asutus	9,8
Asuinpaikkakunnan koko	
pääkaupunkiseutu	7,9
muu yli 100 000 asukasta	8,7
50 000–100 000 asukasta	9,2
10 000–50 000 asukasta	9,3
alle 10 000 asukasta	9,4
Ikäluokka	
18-29	8,9
30-39	8,0
40-49	8,1
50-59	8,3
60-69	9,1
70+	10,9

Reagointi naapurin puuttumiseen

Osa naapureiden yhteiselämään kuuluvaa joustavuutta on naapureiden ottaminen huomioon omassa toiminnassa, mieluiten ennakoivasti. Jos kuitenkin tulee itse aiheuttaneeksi häiriötä ja naapuri puuttuu asiaan, kuinka reagoi naapurin puuttumiseen? Tätäkin asiaa pyrittiin kyselyssä kartoittamaan. Vastaajia pyydettiin arvioimaan suhtautumistaan naapurin harjoittamaan puuttumiseen seitsenportaisella asteikolla. Tuloksia on esitetty kuvassa 7.12.

Kuva 7.12

Vastaukset painottuivat suuremman responsiivisuuden päähän asteikkoa. Noin 70 prosenttia valitsi arvoja 5–7 eli selvä enemmistö vastaajista kallis-tui enemmän sille kannalla, että olisi valmis muuttamaan käytöstään, jos naapuri kertoo sen aiheuttavan häiriötä. Vain harva otti jyrkän asenteen, että ei missään tapauksessa muuta käytöstään.

Vastausjakauman keskiarvo oli 5,0 ja myös mediaani asettui arvoon 5. Vanhimman ikäryhmän vastaajat (70+ vuotta) vastasivat keskimäärin hieman alhaisempia arvoja (keskiarvo 4,4) kuin muut ikäryhmät. Asu-mismuotomuuttajat (hallintamuoto, talotyyppi tai asuinympäristö) eivät selittäneet merkitsevästi näitä vastauksia.

8 Yhteenveto

Osana ”Naapuruuskiistat ja asuminen Suomessa” tutkimushanketta toteutettiin keväällä 2012 edustava valtakunnallinen postikysely, jolla kerättiin tietoa yleisesti naapuruudesta ja etenkin naapuruuskiistoista. Siihen saatiin 760 vastausta, vastausosuus oli 38 prosenttia. Seuraaviin tutkimuskysymyksiin etsittiin vastauksia:

- Minkälainen merkitys naapuruussuhteilla on nykypäivän suomalaisille? Missä määrin naapureiden kanssa ollaan tekemisissä ja mitä naapuruudesta ajatellaan?
- Kuinka naapuruussuhteet ovat muuttuneet viime vuosikymmeninä?
- Kuinka yleisesti esiintyy erityyppisiä naapureiden aiheuttamia häiriöitä? Missä määrin niihin sopeudutaan, kuinka herkästi niihin puututaan ja millä tavoin?
- Missä määrin esiintyy naapureiden välisiä kiistoja ja mistä ne yleisimmin syntyvät?

Naapuruston ihmissuhteet ovat enimmäkseen niin sanottuja heikkoja siteitä. On yleistä, että naapureita vähintään tervehditään, kyselyvastaajat tervehtivät tyypillisesti 10–15 naapuriaan. Lähes kaikki vastaajat myös juttelivat ainakin joskus naapureidensa kanssa, noin 60 prosenttia jutteli vähintään viikoittain. Naapuriapukin oli tavallista, mutta se oli yleensä tervehtimistä ja juttelua harvemmin toistuvaa ja satunnaisempaa. Naapureiden kesken esiintyi melko yleisesti myös niin sanottuja vahvoja siteitä: 57 prosentilla vastaajista oli naapurustossa ainakin yksi ystävä tai muuten tärkeä ihminen.

Nuorilla ikäluokilla oli vähemmän kanssakäymistä naapureiden kanssa kuin vanhemmilla. Tämä piirre koski sekä heikkoja että vahvoja siteitä.

Joka neljännellä vastaajalla oli ainakin yksi naapuri, jonka kanssa on joskus hankala tulla toimeen. Eniten tällaisista naapuruussuhteista ilmoittivat nuorempien ikäluokkien vastaajat. Rivi- ja paritaloissa näitä hankalia naapuruussuhteita oli vähän yleisemmin kuin muissa talotyypeissä.

Sekä vahvoja siteitä että hankalia ihmissuhteita oli vastaajilla muissa elämänpiireissä, kuten suvun ja työelämän piirissä, huomattavasti enemmän kuin naapurustossa. Vastauksista kuvastuu selvästi, että naapurusto ei ole nykypäivän ihmisille yleensä merkittävin elämänpiiri, ei myönteisessä eikä kielteisessä mielessä.

Aiempiin aineistoihin verrattaessa havaittiin, että naapuruston suhteellinen merkitys asukkaiden ihmissuhdeverkoston kokonaisuudessa on viime vuosikymmeninä hieman heikentynyt. Vahvojen siteiden määrä oli naapurustossa jonkin verran vähentynyt 1980-luvulta, kun taas niiden määrä muissa elämänpiireissä oli pikemminkin kasvanut. Samoin juttelu-suhteet naapureiden kanssa olivat vähän vähentyneet aiemmasta, joskin ne olivat edelleen varsin yleisiä. Nämä muutokset olivat selvimpiä nuorissa ikäluokissa, kun taas vanhimmissa ikäryhmissä tilanne oli pysynyt suunnilleen ennallaan. Analyysin perusteella ikäryhmien erot eivät johdu pelkästään elinkaaritekijöistä, vaan havaittavissa on myös sukupolvieroja.

Naapuruussuhteiden merkityksen väheneminen ja vastaavasti ei-paikallisten sosiaalisten siteiden merkityksen kasvu eivät ole suomalaisia erityispiirteitä. Ne ovat pikemminkin yleisiä pitkän aikavälin trendejä, jotka liittyvät urbanisoitumiseen, tulotason nousuun, liikkuvuuden lisääntymiseen, tieto- ja viestintäteknikan kehitykseen ynnä muihin sellaisiin muutoksiin. Samansuuntaisia muutoksia on havaittu muissakin kehittyneissä maissa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on tutkittu sosiaalisia siteitä pitkästä, yli 20 vuoden valtakunnallisesta aikasarja-aineistosta (Guest & Wierzbicki 1999). Tällöin havaittiin juuri samantyyppinen hitaan muutoksen malli, johon liittyi myös sukupolvien välisiä eroja.

Asunnon hallintamuoto selitti naapuruussuhteiden määrää siten, että vuokra-asukkailla oli vähemmän sekä tervehtimis-, juttelu- että ystävyyssuhteita naapureiden kanssa kuin omistusasukkailla. Tämä ei olekaan yllättävää, koska vuokra-asunnoissa asukasvaihtuvuus on paljon suurempaa ja siten naapuruussuhteiden verkostolla vähemmän aikaa kehittyä. Vähäiset tai puuttuvat naapuruuskontaktit eivät tietenkään kaikille asukkaille ole ongelma – huomattava osa ei niitä kaipaakaan. Merkittävä tulos oli kuitenkin se, että suurehko osuus (44 %) vuokra-asukkaista haluaisi tuntea nykyistä paremmin naapureitaan, omistusasukkaiden ryhmässä tämä osuus jäi pienemmäksi (32 %).

Tutkimuskirjallisuudessa on usein ajateltu talotyyppillä olevan merkittäväkin vaikutusta naapuruussuhteisiin siten, että pientaloalueilla kanssakäymistä olisi enemmän (esim. Melkas 2003). Tässä kyselyssä kuitenkin havaittiin, että jos hallintamuoto vakioitiin ja tarkasteltiin vain omistusasukkaita, niin kerros- rivi- ja omakotitaloasukkailla oli vain vähän eroja naapuruussuhteissa. Juttelu naapureiden kanssa oli taajamien ja kaupunkien rivitaloasukkailla hieman runsaampaa ja maaseudun omakotitaloasukkailla puolestaan hieman vähäisempää kuin muilla. Talotyyppi ei selittänyt jutteluverkoston laajuutta eikä vahvojen siteiden määrää, kun rajoituttiin taajamien omistusasukkaisiin.

Asuinpaikan urbaanisuus selitti vahvojen siteiden määrää naapurustossa hallintamuodon vakioinnin jälkeenkin siten, että suurissa kaupungeissa niitä oli vähiten, pienillä paikkakunnilla ja maaseudulla taas eniten. Heikkojen siteiden määrään asuinpaikan urbaanisuudella ei näyttänyt olevan samanlaista vaikutusta, ei myöskään hankalien naapuruussuhteiden määrään.

Suomalaisten luottamus kanssaihmiin on havaittu kansainvälisissä vertailuissa suureksi. Tämä koskee myös naapureita: 78 prosenttia vastaajista katsoi, että ”naapureihini voi yleensä luottaa” ja vain kuusi prosenttia oli eri mieltä. Suurin osa naapurustoista koetaan myös suhteellisen sopuiksi: kaksi kolmesta vastaajasta katsoi, että naapureiden kanssa on helppo sopia asioista kahdeksan prosentin ollessa eri mieltä.

Kyselyvastaajilta tiedusteltiin, missä määrin hänen nykyisessä asuinpaikassaan on esiintynyt erilaisia naapureista johtuvia häiriöitä tai ongelmia. Kerrostaloasukkaat ilmoittivat eniten häiriöitä ja omakotitaloasukkaat vähiten rivitaloasukkaiden sijoittuessa keskivaiheille. Kerrostaloissa ongelmat liittyivät yleisimmin meluun, jätteisiin tai tupakansavuun, rivitaloissa puolestaan asukkaiden väliseen vuorovaikutukseen tai meluun. Omakotitaloasukkaiden ilmoittamista ongelmista yleisimmät johtuivat turhasta moottoriajoneuvoilla ajelusta tai eläimistä.

Naapurihäiriöt ja -ongelmat voivat joskus johtaa naapuruuskiistoihin. Vastausten mukaan selvässä enemmistössä naapurustoja kiistoja ei ole esiintynyt joko lainkaan (48 %) tai vain niitä on ollut vain harvoin (38 %) vastaajan asumisaikana. 12 prosenttia vastaajista ilmoitti kiistoja esiintyneen silloin tällöin ja vain kaksi prosenttia vastasi niitä esiintyneen usein. Vakavat, hyvinvointia haittaavat riidat eivät näyttäisi olevan kovin yleisiä: vain kolme prosenttia vastaajista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämän ”riidat naapureiden kanssa haittaavat nykyisin elämäni huomattavasti” kanssa. Täysin vertailukelpoisia lukuja muiden maiden

tilanteeseen ei ollut saatavissa, mutta verrattuna esimerkiksi Britanniassa saatuihin tuloksiin (Parker & Kearns 2006; CPP 2011), naapuruuskiistat eivät vaikuttaisi olevan Suomessa erityisen yleisiä.

Eri talotyyppien tai asuinympäristöjen välillä oli yllättävän vähän eroja naapuruuskiistojen yleisyydessä. Vaikka naapurihäiriöitä ilmoitettiin kerrostaloissa eniten, kiistoja niissä ei ollut esiintynyt muita enemmän. Tämä viittaa siihen, että kerrostaloissa ensinnäkin lieviä häiriöitä yleisesti siedetään ja niihin sopeudutaan sekä toiseksi ongelmia osataan usein ratkoa keskustellen ilman että ne pääsevät kehittymään repiviksi kiistoiksi.

Rivi- ja paritalojen vastaajat ilmoittivat vähän useammin kiistoja esiintyneen kuin muut. Toisaalta niissä myös juteltiin naapureiden kanssa eniten. Molemmat piirteet kuvastavat talotyypin edistämää sosiaalista läheisyyttä. Suurin osa rivitaloyhtiöstä on pieniä, jolloin naapurit tulevat väistämättä tutuiksi yhteisten asioiden hoidon merkeissä. Tämä voi lisätä myönteistä vuorovaikutusta mutta toisaalta erimielisyydetkin voivat henkilöityä todennäköisemmin kuin isoissa taloyhtiöissä.

Vaikka kiistojen yleisyys ei kovinkaan paljon vaihdellut, niin tavallimmat kiistojen aiheet olivat eri asumismuodoissa paljolti erilaisia. Naapuruuskiistojen syyt olivat varsin moninaisia, mutta joitakin tavallisimpia syitä erottui. Kerrostaloissa erityyppiset meluhäiriöt olivat olleet selvästi useimmin kiistojen syinä. Rivitaloissa puolestaan kiistoja oli syntynyt mm. yhteisten asioiden hoidosta, kuten esimerkiksi vuoroin tai talkoilla tehtävistä yhteisistä töistä. Omakotitalojen naapurustoissa oli kiistelty mm. rajoihin liittyvistä asioista, kuten raja-aidat tai rajan tuntumassa kasvavat puut ja pensaat. Maaseudulla tulivat kiistanaiheina esiin lisäksi teiden käyttöön ja hoitoon liittyvät asiat. Lemmikki- tai muut eläimet olivat suhteellisen tavallisia kiistanaiheita kaikissa asumismuodoissa.

Tavallisin tapa yrittää ratkaista naapuruusongelmia oli vastausten mukaan suora puuttuminen eli puhuminen suoraan ongelmia aiheuttaneen naapurin kanssa. Epäsuoran puuttumisen keinoista melko tavallisia olivat puhuminen ongelmasta muille asukkaille, isännöitsijälle tai taloyhtiön hallitukselle. Viranomaisten puoleen kääntyminen oli ollut harvinaista ja oikeuslaitoksen puoleen kääntyminen vielä harvinaisempaa. Viranomaisten puoleen kääntyminen nähtiin yleisesti vasta toissijaisena keinona. Jos sitä ylipäättään edes harkitaan, ensin yritetään ongelmaa selvittää suoraan naapurin kanssa.

Yleisesti ottaen vastaajilla oli korkea puuttumiskynnys naapureiden tekemisiin. Toisaalta suurin osa vastaajista katsoi ottavansa vakavasti,

jos naapuri huomauttaa häiritsevistä toiminnoista. Baumgartnerin (1988) esittämä moraalisen minimalismin käsite kuvaa varsin hyvin myös suomalaista naapuruutta. Naapuruuskiistoja halutaan yleisesti välttää ja ”konfliktihakuisia” asukkaita näyttäisi olevan suhteellisen harvassa.

Eri asumismuotojen välillä oli jonkin verran eroja puuttumisalttiudessa naapurihäiriöihin: se oli suurinta taajamien rivitaloasukkailla ja pienintä puolestaan maaseudun asukkailla. Puuttumisalttiuden riippuvuus iästä osoittautui epälineaariseksi: vähäisintä puuttumisalttiutta oli nuorimilla ja vanhimmillä vastaajilla, suurinta puolestaan keski-ikäisillä.

Mm. naapuruston piirteiden havaittiin selittävän puuttumisalttiutta naapurihäiriöihin joko puhumalla suoraan tai kääntymällä kolmannen osapuolen puoleen. Suoraa puuttumista suosivat eniten asukkaat, joilla oli paljon sekä heikkoja että vahvoja siteitä naapurustossa ja jotka arvioivat omassa naapurustossaan vallitsevan yhteenkuuluvuuden tunteen. Kun asiaa kysyttiin mielipideväittävän avulla, niin suuri enemmistö vastaajista katsoi, että jos naapurit tuntevat hyvin toisensa, niin ongelmiin on helpompi puuttua ja niitä ratkoa.

Epäsuoraa puuttumista eli yhteydenottoa ongelmatilanteissa kolmannen osapuoleen suosivat eniten vastaajat, joiden naapurustossa oli vilkas asukasvaihtuvuus ja jotka arvioivat naapureiden luotettavuuden ja naapuruston yhteenkuuluvuuden tunteen heikoiksi. Tämän kyselyn kanssa samansuuntaisia tuloksia alttiudesta suoraan ja epäsuoraan puuttumisen on saatu myös ulkomaisista tutkimuksista (Warner 2007).

Lähteet

- Baumgartner, M.P.** (1988). *The Moral Order of a Suburb*. Oxford University Press: New York & Oxford.
- CPP** (2011). <http://www.cppgroupplc.com/press-releases.shtml>
- Granovetter, Mark S.** (1973). The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology* 78 (6), 1360–1380.
- Guest, Avery M. & Wierzbicki, Susan K.** (1999). Social Ties at the Neighborhood Level. Two Decades of GSS Evidence. *Urban Affairs Review* 35 (1), 92–111.
- Haverinen, Risto & Heinonen, Hilka** (2012). Ympäristölliset naapuruuskiistat ja kuntien ympäristöviranomaisten rooli. Ympäristöpolitiikan ja -oikeuden vuosikirja VI 2012. Itä-Suomen yliopisto.
- Haverinen, Risto & Kouvo, Antti** (2011). Milloin naapurin asiat kuuluvat sinulle? Naapurihäiriöihin puuttuminen ja niihin mukautuminen. *Yhdyskuntasuunnittelu* 2/2011.
- Heinonen, Hilka & Haverinen, Risto** (2012). Naapuruuskiistat kuntien ympäristöviranomaisten työssä. *Ympäristö ja Terveys -lehti* 7:2012, 46–50.
- Henning, Cecilia & Lieberg, Mats** (1996). Strong ties or weak ties? Neighbourhood networks in a new perspective. *Scandinavian Housing & Planning Research*. Volume 13, Issue 1, 3–26.
- Kääriäinen, Juha & Lehtinen, Jarmo** (toim.) (2001). Sosiaaliset suhteet suomalaisessa kaupunkiympäristössä Asukasbarometri 1998 aineiston perusteella. Suomen ympäristö 461. Ympäristöministeriö.
- Manninen, Rikhard & Hirvonen, Jukka** (2004). Rivitalo asumismuotona – toiveiden täyttymys vain mahdollisuuksien kompromissi? Suomen ympäristö 694. Ympäristöministeriö.
- Melkas, Tuula** (2003). Sosiaalisesta muodosta toiseen. Suomalaisten yksityiselämän sosiaalisuuden tarkastelua vuosilta 1986 ja 1994. Tilastokeskuksen tutkimuksia 237.
- Morgan, David** (2009). *Acquaintances: the space between intimates and strangers*. Sociology and social Change. Open University Press. Mc Graw – Hill Education. Maidenhead.
- Mulgan, Geoff & Burdett, Richard** (2005). What makes a good neighbourhood? *RSA Journal*, December: 56–59.

- Parker, Alison & Kearns, Ade** (2006). The multi-dimensional neighbourhood and health: a cross-sectional analysis of the Scottish Household Survey, 2001. *Health & Place* 12 (2006) 1–18.
- Ruonavaara, Hannu & Kouvo, Antti** (2009). Neighbour relations in contemporary society. A survey of ideas and a blueprint for a framework for investigation. Paper to be presented in the ISA Housing Assets, Housing People conference in Glasgow, 1–4th September.
- Sauli, Hannele & Ahola, Anja & Lahelma, Eero & Savolainen, Jukka** (1989). Elinolot numeroina: vuoden 1986 elinolotutkimus. Elinolot 1989: 1. SVT. Tilastokeskus.
- Schiefloe, Per Morten** (1990). Networks in Urban Neighbourhoods: lost, Saved or Liberated Communities? *Scandinavian Housing and Planning Research* 7:2, 93–103.
- Silvennoinen, Heli & Hirvonen, Jukka** (2002). Koti kerrostalossa. Asukkaiden arjen kokemuksia asumisestaan. Suomen ympäristö 575. Ympäristöministeriö.
- Strandell, Anna** (1999). Asukasbarometri 1998. Asukaskysely suomalaisista asuinym-
päristöistä. Suomen ympäristö 343, Alueiden käyttö. Ympäristöministeriö.
- Strandell, Anna** (2011). Asukasbarometri 2010. Asukaskysely suomalaisista asuinym-
päristöistä. Suomen ympäristö 31/2011, Rakennettu ympäristö. Ympäristöministeriö.
- Verkasalo, Aino** (2010). Asukasaktiivien sosiaaliset suhteet Arabianrannan yhteispi-
hakorttelissa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta.
- Warner, Barbara** (2007). Directly intervene or call the authorities? A study of forms of
neighborhood social control within a social disorganization framework. *Criminology*,
Volume 45, Issue 1, pages 99–129.
- World value survey** (2010). [http://www.jdsurvey.net/jds/jdsurveyMaps.jsp?Idioma=I
&SeccionTexto=0404&NOID=104](http://www.jdsurvey.net/jds/jdsurveyMaps.jsp?Idioma=I&SeccionTexto=0404&NOID=104)

ISBN 978-952-60-5092-8
ISBN 978-952-60-5093-5 (pdf)
ISSN-L 1799-487X
ISSN 1799-487X
ISSN 1799-4888 (pdf)

Aalto-yliopisto
Insinööritieteiden korkeakoulu
Maankäyttötieteiden laitos
www.aalto.fi

**KAUPPA +
TALOUS**

**TAIDE +
MUOTOILU +
ARKKITEHTUURI**

**TIEDE +
TEKNOLOGIA**

CROSSOVER

**DOCTORAL
DISSERTATIONS**